

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку АТ «Ощадбанк»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0721-уфпс-з
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
(код і назва спеціальності)

страхування»

Христенко А.В.

освітньої програми управління державними
(код і назва освітньої програми)

та місцевими фінансами

спеціалізації _____

(код і назва спеціалізації)

(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, доцент, д.е.н.

Шапуров О.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент професор кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, професор, д.е.н.

Метеленко Н.Г.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Запоріжжя
2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та назва)
Освітня програма Управління державними та місцевими фінансами
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Шануров О.О.

« ____ » _____ 20 ____ року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНЦІ**

Христенко Анастасії Володимирівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку АТ «Ощадбанк» _____

керівник роботи Шануров О.О., д.е.н., професор,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «25» жовтня 2022 року № 1446-с

2. Строк подання студентом роботи Дата згідно графіку захисту

3. Вихідні дані до роботи Публічна фінансова звітність банку, що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

Теоретична частина. Теоретичні аспекти ресурсів банківської системи та розвиток активних операцій

Аналітична частина. Аналіз майна та фінансових результатів банку

Проектна частина. Удосконалення управління фінансовими ресурсами банку

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис.2.1. Динаміка активів АТ " Ощадбанк "; Рис.2.2. Динаміка кредитного портфелю та зобов'язань АТ " Ощадбанк "; Рис.2.3. Структура активів АТ «Ощадбанк» в 2021р.; Рис.2.4. Структура комісійних доходів АТ «Ощадбанк» за 2021р.; Рис.2.5. Структуру процентних витрат АТ " Ощадбанк " за 2021р.; Рис.2.6. Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» за 2021р.; Рис.3.1. Суть, завдання та основні суб'єкти консалтингу; Рис.3.2. Алгоритм надання консалтингових послуг

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	24.10.2021	4.11.2022
2	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	4.11.2021	23.11.2022
3	<i>Шапуров О.О., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів</i>	23.11.2021	1.12.2022

7. Дата видачі завдання 09.09.2022р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Дослідження теоретичних аспектів ресурсів банківської системи та активних операцій</i>	24.10.2022	
2	<i>Огляд літературних джерел з управління фінансовими ресурсами</i>	28.10.2022	
3	<i>Збір даних та дослідження звітної документації державного банку</i>	4.11.2022	
4	<i>Аналіз фінансових результатів та майнових активів державного банку</i>	18.11.2022	
5	<i>Розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку</i>	23.11.2022	

Студент _____

(підпис)

Хрістенко А.В.

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____

(підпис)

Шапуров О.О.

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Хрістенко А.В. Удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку АТ «Ошадбанк».

Кваліфікаційна випускна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 072 - Фінанси, банківська справа та страхування, науковий керівник О.О.Шапуров. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ, кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2022.

Сформовано теоретичні аспекти ресурсів банківської системи та розвиток активних операцій. Проаналізовано майно та фінансові результати державного банку. Запропоновано удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку.

Ключові слова: ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, КОНСАЛТИНГ, МІЖБАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ, ВІДСОТКОВА СТАВКА

ABSTRACT

Khristenko A.V. Improving the Management of Financial Resources of the State Bank JSC «Oshadbank».

Qualifying final work obtaining a master's degree in higher education by specialty 072 - Finance, banking and insurance, scientific supervisor. O.O.Shapurov. Engineering Educational and Scientific Institute named by Yuriy Potebni ZNU, Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance. 2022.

The theoretical aspects of banking system resources and the development of active operations have been formed. The assets and financial results of the state bank were analyzed. It is proposed to improve the management of the financial resources of the state bank.

Keywords: FINANCIAL RESOURCES, FINANCIAL RESULTS, CONSULTING, INTERBANK LENDING, INTEREST RATE

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА РОЗВИТОК АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	
1.1. Оптимізація ресурсів банківської системи.....	
1.2. Фінансовий інжиніринг як форма впровадження інновацій в банківській практиці України та світу.....	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МАЙНА ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК».....	
2.1. Організаційно – економічна характеристика АТ «Ощадбанк».....	
2.2. Аналіз формування активів та капіталу АТ «Ощадбанк».....	
2.3. Аналіз доходів АТ " Ощадбанк ".....	
2.4. Аналіз витрат АТ " Ощадбанк ".....	
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ АТ «ОЩАДБАНК».....	
3.1. Розвиток консалтингових послуг комерційного банку.....	
3.2. Залучення додаткових ресурсів банку за рахунок міжбанківського кредитування.....	
3.3. Розрахунок оптимальної відсоткової ставки.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ВСТУП

Актуальність теми. Для ефективного функціонування банківської системи необхідним є виконання її основної функції, а саме забезпечувати розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання грошових нагромаджень, доходів та збережень юридичних і фізичних осіб. Банки перетворюють їх у позичковий капітал, тобто в грошовий капітал, який переважно надається в позику власникам на умовах повернення за оплату у вигляді процентів. Тому удосконалення управління фінансовими ресурсами є актуальним питанням сьогодення.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення управління фінансовими ресурсами та формування практичних рекомендацій.

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- сформулювати основні аспекти ресурсів банківської системи та тенденції активних операцій;
- проаналізувати майно та фінансові результати державного банку;
- запропонувати удосконалення управління фінансовими ресурсами державного банку за рахунок міжбанківського кредитування та консультативних послуг

Об'єктом дослідження є управління фінансовими ресурсами державного банку.

Предметом дослідження є управління фінансовими ресурсами державного банку на основі запровадження консалтингу та застосування міжбанківського кредитування.

Методи дослідження. Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування; спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз.

Матеріалами для дослідження стали: спеціальна література з проблем теорії та практики управління фінансовими ресурсами

державного банку, нормативні документи, статистичні дані.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- науково – практичний підхід до управління фінансовими ресурсами державного банку, який на відміну від існуючих включає сучасний інструментарій міжбанківського кредитування та формування оптимальної процентної ставки.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково – практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності АТ "Ощадбанк" та в інших комерційних банках, що дозволить удосконалити та підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на Всеукраїнській науково – практичній конференції «Актуальні питання сталого науково-технічного та соціально-економічного розвитку регіонів України».

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах всеукраїнської науково-практичної конференції.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи, навчально – методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління фінансовими ресурсами державного банку.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладений на __ сторінках. Робота містить __ таблиць, __ рисунків та __ додатків. Список використаних джерел налічує __ найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕСРУСІВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА РОЗВИТОК АКТИВНИХ ОПЕРАЦІЙ

1.1. Оптимізація ресурсів банківської системи

Банківська система перебуває у центрі всіх економічних процесів, створюючи базові засади для неперервності розширеного відтворення, оскільки саме через неї відбувається рух грошових потоків та забезпечення потреб національного господарства кредитними ресурсами. А з урахуванням того, що саме банки є основними фінансовими посередниками на ринку, посідаючи центральне місце у перерозподілі грошових коштів, то порушення нормальної діяльності банківської системи може призвести до значних негативних наслідків у реальному секторі економіки та спричинити виникнення системної фінансової кризи. При цьому саме ефективне формування ресурсної бази банків є головною передумовою стабільного функціонування банківської системи та забезпечення реалізації нею функції фінансового посередництва в масштабах всієї економіки.

Розвиток банківської системи України, подолання кризових явищ і відновлення економіки, залежить від вирішення ряду нагальних проблем у формуванні та регулюванні банківських ресурсів, оскільки саме вони є головною рушійною силою розвитку банків, джерелом підтримання ліквідності, відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості та підвищенні довіри до банку з боку суб'єктів ринку. За таких умов ефективна організація роботи з управління ресурсами банків, яка враховувала б сучасні тенденції функціонування фінансових ринків, має позитивно вплинути на формування стабільної і ефективною банківської системи країни. Адже банківські установи відіграють надзвичайно важливу роль в сучасному економічному розвитку і водночас несуть в собі небезпеку підвищеного

ризик, обумовленого специфікою банківської діяльності, та прагненням банків, як господарюючих суб'єктів, отримати максимум прибутку.

Слабкість ресурсної бази банківських установ і відсутність належного обсягу грошових ресурсів для довгострокового кредитування реального сектору економіки є однією із ключових проблем вітчизняного фінансового ринку, без вирішення якої неможливою є повномасштабна модернізація економіки, позаяк саме комерційні банки нині здатні акумулювати належні для цього ресурси.

Однак вирішення стратегічних завдань із нарощування банківськими установами обсягів кредитування процесу модернізації економіки потребує кардинального розширення ресурсної бази комерційних банків, котрі поки що по суті єдині нарівні із державою можуть виступати повноцінними інституційними інвесторами в національне господарство. Задля цього необхідним є глибоке теоретичне обґрунтування змісту поняття ресурсної бази банків, позаяк у вітчизняній і зарубіжній економічній літературі воно не набуло однозначного тлумачення. Потрібно відзначити, що у більшості вітчизняних і зарубіжних досліджень відсутня певна єдність поглядів на розуміння сутності ресурсної бази банківських установ. Йдеться зазвичай про широке розуміння банківського капіталу, котрий охоплює і власні, і залучені кошти, або ж про виключне розуміння банківських ресурсів як сукупності депозитів, залучених банками на відповідні рахунки, або ж про широке розуміння банківських пасивів загалом. Проте відсутній цілісний, єдиний погляд на поняття ресурсної бази банку саме як об'єкт регулювання і управління з точки зору оптимізації роботи комерційного банку на фінансовому ринку як посередника у перерозподілі грошових коштів між кредиторами і позичальниками [3].

На наш погляд, під ресурсною базою банків слід розуміти сукупність коштів, залучених на засадах акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів на фінансовому ринку і призначених для формування кредитного та інвестиційного портфеля комерційного банку. Таке поняття ресурсної бази

банку є найбільш оптимальним, позаяк виводить за його межі розуміння власного капіталу, призначенням якого є більшою мірою забезпечення функціонування самого банку згідно класичних функцій власного банківського капіталу (захисної, оперативної та регулюючої), аніж реалізація кредитної чи інвестиційної політики. З огляду на це, необхідність нарощування саме ресурсної бази та оптимізації її структури видається необхідною умовою повноцінного виконання банками функції фінансового посередництва у масштабах всього національного господарства.

При цьому наслідки світової фінансової кризи показують, що таке нарощування (на відміну від капітальної бази) має спиратися передусім на ефективне використання внутрішніх джерел банківських ресурсів, а не зовнішніх запозичень, котрі ставлять кредитні можливості комерційних банків у залежність від нестабільної кон'юнктури міжнародних ринків капіталу. Потрібно розуміти, що активні зовнішні запозичення породжував саме дефіцит довгострокових ресурсів на внутрішньому фінансовому ринку, за якого серед залучених банками коштів переважна частка належить депозитам до запитання і депозитам терміном до 1 року, а кошти, залучені банками на строк понад два роки нині становлять менше 6% у структурі банківських ресурсів.

Очевидно, що така ситуація є неприйнятною і по мірі відновлення кредитного ринку після кризи та підвищення попиту з боку підприємств і населення на позичені кошти банківська система знову зіштовхнеться із проблемою гострого дефіциту довгострокових ресурсів усередині країни. За таких обставин пріоритетного значення для комерційних банків набуватиме реалізація завдання щодо залучення до складу ресурсної бази неорганізованих приватних заощаджень, котрі могли б стати важливим джерелом поповнення довгострокових банківських пасивів. Про наявність таких коштів свідчить хоча б структура грошової маси у нашій країні, що відображає достатньо суттєву частку агрегату M0, тобто грошей поза банками, які складають третину від загального обсягу грошей в обігу. Така

значна частка готівкових коштів у грошовому обігу може визначатися серед багатьох причин двома головними, відображаючи, з одного боку факт недовіри резидентів до банківської системи і пропонувані нею умов розміщення коштів на різних видах вкладів та ще й з урахуванням недавнього досвіду їх неповернення рядом банків у розпал фінансової кризи, а з іншого, високий рівень розвитку тіньової економіки, умов функціонування якої визначають здійснення платежів поза банківською системою, ухилення від сплати податків, виплату заробітних плат «у конвертах» тощо.

Попри те, зрозуміло, що головною і необхідною умовою акумулювання вільних ресурсів фізичних і юридичних осіб на довгостроковій основі, що може стати вирішальним фактором зростання реального сектора економіки, є забезпечення стабільності національної валюти – гривні. Адже несприятливі макроекономічні умови в період розгортання фінансової кризи, наростання інфляційних процесів та значні коливання валютного курсу були причинами невпевненості вкладників та визначали або вилучення ними своїх депозитів або розміщення коштів у банках переважно на короткий строк [4,5].

Навіть депозити терміном від 1 до 2 років за останні роки скоротились із 37% до 25% при збереженні тенденції зростання частки депозитів на вимогу, котрі значно меншою мірою можна розглядати як стабільне джерело кредитних вкладень. Виходячи із цього, потрібно розглянути можливості реалізації комплексу тих заходів, цільова спрямованість яких визначатиме потенційні можливості збільшення тривалості строків акумулювання грошових ресурсів комерційними банками в нашій країні.

Серед основних таких заходів, які у перспективі могли б сприяти притоку коштів на банківські депозити і стабілізації строкової структури ресурсної бази банків можна вважати наступні:

- 1) розширення випуску комерційними банками власних цінних паперів із метою реалізації їх на внутрішньому грошовому ринку (банківські облігації і ощадні сертифікати);

2) активізація використання системи масових електронних платежів із застосуванням банківських карт для повсякденних розрахунків та оснащення підприємств роздрібною торгівлі і сфери послуг необхідними терміналами, що дозволяють проводити безготівкові платежі;

3) сприяння (в т.ч. і на законодавчому рівні) розвитку недержавних форм пенсійного забезпечення, що через відповідні фонди є головним джерелом довгострокових банківських ресурсів у розвинутих країнах; 4) формування системи довгострокових житлових накопичувальних вкладів для придбання нерухомості, що надавали б можливість по завершенні терміну дії отримати в банку іпотечний кредит на пільгових умовах;

5) запровадження у банківську практику системи строкових вкладів із обов'язковим попереднім повідомленням банку про вилучення за певний наперед обумовлений період;

6) забезпечення ефективного функціонування системи гарантування банківських вкладів із поступовим підвищенням мінімальних сум відшкодування коштів, а також розгляд можливостей виплати компенсацій, нарівні із фізичними особами, також і юридичним особам;

7) використання гарантійних інструментів для банків, що використовують короткострокові пасиви для фінансування довгострокових інвестиційних проектів, що передбачало б механізм негайного рефінансування певних стандартизованих за рівнем ризику активів при настанні страхових випадків (наприклад, одночасного вилучення значної кількості короткострокових ресурсів, значного коливання господарської кон'юнктури тощо) [6].

Розглядаючи мікроекономічний аспект оптимізації процесу формування ресурсної бази комерційних банків, потрібно відзначити, що для довгострокових кредитних вкладень в економіку потрібні передусім довгострокові ресурси. Відтак їх пошук і мобілізація кредитною системою в рамках усього національного господарства не може обмежуватися роботою окремих банківських установ, а передбачає макроекономічний рівень

реалізації комплексу важливих завдань, спрямованих на реалізацію відповідних регулятивних заходів з боку держави. До числа таких заходів можна, зокрема, віднести наступні.

По-перше, розгляд можливостей забезпечення ефективного механізму рефінансування комерційних банків з боку Національного банку України, яке у ряді випадків мало б носити і довгостроковий характер.

Нині воно спрямоване виключно на короткостроковий розподіл міжбанківських ресурсів, а відтак не може слугувати активним інструментом впливу з боку центрального банку на стимулювання формування необхідної структури кредитного портфеля комерційних банків за строками.

По-друге, використання механізму диференціації окремих нормативів регулювання діяльності комерційних банків у тій частині, яка стосується умов організації кредитного процесу. Йдеться, зокрема, про можливість зниження вимог із формування резервів на можливі витрати за довгостроковими позичками реальному сектору. Попри імовірність підвищення ризику за активними операціями банків потрібно відзначити достатню дієвість такого впливу на механізм формування ресурсної бази і кредитного портфеля банків у відповідності із стратегічними завданнями державної економічної політики.

По-третє, створення спеціалізованого банку розвитку, головним завданням якого є реалізація довгострокового кредитування пріоритетних галузей економіки. Визначення умов формування ресурсної бази такого банку (на комерційних засадах чи через бюджетний механізм) при цьому має визначатися особливостями реалізації ним тих стратегічних цілей, які визначаються політикою держави у галузі фінансового забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку національного господарства [8,9].

Необхідність збільшення довгострокових інвестицій безпосередньо впливає із потреб вітчизняної економіки у масштабній модернізації, що має відповідати завданням довгострокового економічного зростання в умовах нового технологічного укладу. Йдеться про повне оновлення інфраструктури,

основного капіталу, створення принципово нових знань і технологій, а для цього потрібні довгострокові ресурси. Відтак управління ресурсною базою комерційних банків через реалізацію зазначених заходів має бути спрямоване головним чином на стабілізацію її структури і збільшення частки у ній довгострокових коштів, що відповідатиме завданням кредитної політики із стимулювання розвитку реального сектора.

Реалізація сукупності пропонованих заходів може сприяти підвищенню ефективності функціонування системи комерційних банків у сфері формування ресурсної бази, що є необхідною умовою мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів країни, а відтак стимулювання інвестиційних можливостей та економічного росту. Оптимізацію процесу формування ресурсної бази комерційних банків слід вважати необхідною умовою зміцнення стійкості усієї кредитної системи країни, підвищення довіри до неї з боку інвесторів, вкладників і кредиторів, а також зростання її ролі у стимулюванні збалансованого розвитку усіх галузей і секторів господарства та інтенсивного зростання економіки України загалом. Пов'язане із ним зростання попиту на кредит об'єктивно зумовлює потребу впровадження нових прогресивних банківських та інформаційних технологій у процес залучення ресурсів та їх найбільш ефективне використання [11].

1.2. Фінансовий інжиніринг як форма впровадження інновацій в банківській практиці України та світу

У сучасних умовах розвиток банківського бізнесу нерозривно пов'язаний з інноваційною діяльністю, зокрема автоматизацією, впровадженням новітніх технічних засобів і передових банківських технологій щодо просування на ринок банківських продуктів і послуг, а також з пошуком інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг.

Важливість інноваційної діяльності для успішної діяльності в конкурентному середовищі обумовила створення в багатьох банках

спеціальних підрозділів, які займаються розробкою та впровадженням у повсякденну діяльність банківських інновацій.

На сьогоднішній день в економічній літературі не існує єдиного підходу до розуміння сутності інновацій.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

У вітчизняній практиці інновацію традиційно розглядають як кінцевий результат (чи просто результат) інноваційної діяльності, у закордонній – переважно як діяльність, процес змін.

Огляд економічної літератури показав, що на сьогоднішній день залежно від об'єкта і предмета дослідження різні економісти розглядають інновацію по-різному, а саме, як:

- будь-яку зміну діяльності (Ф. Валент, Л. Волдачек, Ю. Яковець і ін.);
- кінцевий результат (Н. Молчанов, Л. Гохберг, Л. Уткін, С. Глазьев і ін.);
- процес (В. Лапін, Б. Твіст, Б. Санто, С. Валдайцев, Ф. Бездудний і ін.);
- сукупність заходів (Ф. Ніксон).

Варто визнати, що зараз наукова дискусія між вченими й економістами відбувається в більшому ступені тільки між прихильниками другого та третього підходів. Так, сьогодні в багатьох вітчизняних, перекладних й оригінальних наукових працях терміном «інновація» позначається одночасно і процес створення та впровадження чогось нового, і його конкретний результат.

Що стосується визначення терміна «банківська інновація», то в економічній літературі вчені не дійшли єдиної думки щодо його тлумачення.

Так, у підручнику «Управління діяльністю комерційного банку (Банківський менеджмент)» під редакцією О.І. Лаврушина банківська

інновація (або сукупність нових продуктів та послуг) розглядається як синтетичне поняття про діяльність банку, яка направлена на отримання додаткових доходів в процесі створення сприятливих умов формування та розміщення ресурсного потенціалу за допомогою втілення нововведень, які сприяють клієнтам в отриманні прибутків [5].

Наведене визначення фактично прирівнюють банківську інновацію до кінцевого результату діяльності банку.

Об'єднати наведені тлумачення банківської інновації спробувала С.Б. Сгоричева у своїй монографії. «У вузькому розумінні банківські інновації – це впровадження нових або суттєво вдосконалених банківських продуктів і послуг, які відповідають існуючим або потенційним фінансовим потребам клієнтів, власним інтересам банку та вимогам банківського законодавства, надають зацікавленим сторонам додаткові вигоди й є результатами банківського інжинірингу.

У широкому розумінні банківські інновації характеризуються як процес створення додаткової цінності для клієнтів, працівників та власників банку шляхом внесення якісних змін в усі сфери його діяльності – продукти, послуги, процеси, бізнес-моделі та стратегії, що стали результатом практичної реалізації нових ідей, знань та стороннього досвіду».

З нашої точки зору, доцільно спиратися у визначенні банківських інновацій на закон України «Про інноваційну діяльність», який передбачає впровадження нового практично в усі сфери діяльності. Тому в подальшому викладі матеріалу ми будемо спиратися на таке визначення: банківські інновації – це результат практичної реалізації нових ідей, знань та стороннього досвіду, що одержав втілення у вигляді нових чи вдосконалених продуктів або послуг, нових чи вдосконалених технологічних процесів та інструментів фінансових ринків, або нових чи вдосконалених організаційно-економічних форм та моделей і стратегій діяльності банку.

Відповідно до вказаного визначення можна розглядати різні сфери інноваційної діяльності банку, зокрема:

- розробку та впровадження нових банківських продуктів та послуг;
- впровадження інноваційних інструментів фінансових ринків;
- удосконалення та розробку нових технологій обслуговування клієнтів;
- інноваційну діяльність у сфері менеджменту та маркетингу [27].

Насамперед слід зазначити, що кожна із цих сфер включає велику низку інновацій.

До нових банківських послуг відносять діяльність зі здійснення допомоги або сприяння клієнту в отриманні прибутку, здатну давати додатковий комісійний прибуток.

Новим банківським продуктом може вважатися:

- продукт, самостійно розроблений банком для задоволення потреб клієнта, який не має аналогів на ринку банківських послуг;
- продукт, запроваджений на одному з ринків, але виведений на інший;
- пакетний продукт, в якому вперше на цьому ринку застосовано комбінацію існуючих раніше банківських продуктів;
- продукт, що існує на ринку, якщо хоча б один з його параметрів або елементів модифікований застосуванням вперше на ринку способом.

Основною причиною виникнення інновацій у банківській сфері, до речі, як і в інших галузях економіки, є перспектива отримання прибутку. Проте сприятливі умови виникнення банківських інновацій створюються перш за все змінами зовнішнього для банків середовища. У цьому зв'язку слід зазначити, що, починаючи з 1970-х років, світовий банківський бізнес перебуває у стані постійного розвитку, чому сприяли дерегулювання банківської діяльності та лібералізація фінансових ринків, пов'язана з кардинальною зміною світової валютної системи. Але ще ніколи зміни не були такими динамічними, як тепер, завдяки перш за все процесам глобалізації та стрімкому розвитку інформаційних технологій.

Під глобалізацією розуміється вихід економічних та політичних процесів за національні рамки і формування єдиного економічного і політичного простору. У банківській сфері внаслідок дерегулювання у

більшості країн ліквідовані інституційні розмежування між різними видами банківської та фінансової діяльності: комерційної, інвестиційної, страхової тощо. У результаті банки вимушені конкурувати одночасно на багатьох сегментах фінансового ринку, причому не тільки між собою, а й з іншими фінансовими посередниками – страховими компаніями, інвестиційними фондами, фінансовими компаніями тощо.

Лібералізація фінансової сфери означає відміну обмежень для входу на національні банківські ринки фінансових організацій - нерезидентів, тому вона відкрила простір для розвитку закордонної філіальної мережі банків і формування міжнародного банківського бізнесу. Це, зрозуміло, посилило напругу конкурентної боротьби, проте одночасно активізувало процеси консолідації банківського капіталу.

У сучасному банківському бізнесі нові можливості застосування отримують інформаційні технології. Якщо зовсім недавно інформаційні системи використовувалися переважно для обробки інформації, рідше – для забезпечення планування і контролю в банках і розглядалися як засіб скорочення ручної праці та зниження витрат, то сьогодні інформаційні технології стали основою радикальних структурних змін у банківському бізнесі [16].

Інформаційні технології, так само як і глобалізація, посилюють конкуренцію в банківській сфері, оскільки, по-перше, он-лайн технології дозволяють клієнтам без особливих зусиль вибирати найбільш вигідні для них пропозиції послуг, що скорочує для банків можливості маневрування цінами.

По-друге, надання банківських послуг стає доступним небанківським організаціям, зокрема телекомунікаційним фірмам.

Причому останні часто орієнтуються не на проведення стандартних операцій, а пропонують індивідуальний пакет послуг для кожного свого клієнта.

Спеціалісти зазначають, що сьогодні банки в розвинених країнах практично вже вичерпали можливості зростання як за рахунок звичних

внутрішніх джерел, так і за рахунок злиттів та поглинань. Зниження відсоткової маржі і взагалі процеси дезінтермедіації, тобто відмова кредиторів і позичальників від послуг банків як фінансових посередників та їхня орієнтація на пряме фінансування за схемою «інвестор – емітент цінних паперів», призводять до суттєвого зменшення доходів банків від традиційних операцій. Таким чином, для забезпечення самозбереження та розвитку банківських інститутів на перший план об'єктивно виходить потреба формування нового, інноваційного мислення.

У сучасних умовах, коли стандартним набором продуктів досвідченого споживача неможливо здивувати, виникає необхідність створення нових, специфічних, індивідуалізованих банківських продуктів, впровадження яких знаменує перехід на новий ступінь розвитку індустрії фінансових послуг. Розробка та вдосконалення банківських продуктів є домінуючим напрямком інноваційної діяльності банків, що отримало назву банківського інжинірингу. Світовий досвід свідчить, що банківський інжиніринг здійснюється у двох напрямках: створення нових продуктів для масового споживача та створення ексклюзивних продуктів, як правило, для VIP- клієнтів – приватних осіб та корпорацій. До найбільш цікавих інноваційних банківських продуктів і послуг відносять:

- строкові депозити, що поєднуються з відкриттям овердрафту, який може використовуватися клієнтом за термінової потреби в коштах без розірвання договору банківського вкладу (наприклад, вклад «Комбі» Приватбанку);

- структуровані депозити, коли кошти поділяються банком на дві частини: більша, біля 80-90%, вкладається у традиційні фінансові інструменти зі стабільною фіксованою дохідністю, решта депозиту інвестується в опціони на який-небудь базовий актив, як-то нафта, золото, фондові індекси тощо. Ця форма депозиту вже досить поширена у світовій практиці, однак на українському ринку банківських продуктів та послуг ще не впроваджена. Масове поширення зазначеного виду депозитів стримується в основному

двома факторами. По-перше, банку необхідно бути активним учасником міжнародних фінансових ринків, мати відповідний досвід та технології роботи. По-друге, для клієнтів встановлюється мінімальний розмір вкладу;

– нова схема заощадження коштів (наприклад, електронна решта «LiqPay» Приватбанку). Сутність системи «Електронна решта» полягає в тому, що під час обслуговування клієнтів банку решта після операції видається тільки купюрами, а «копійкова решта» не видається на руки: замість монет клієнт отримує ваучер-решту. Суму, вказану у ваучері, можна зачислити чи на поточний чи картковий рахунок у Інтернет-банку Приват24, чи на рахунок в LiqPay;

– інноваційна послуга кеш-менеджмент для корпоративних клієнтів. У функціональному відношенні послуги кеш-менеджменту можна об'єднати у три модулі: інформаційний, трансакційний, супутні операції. Інформаційний модуль надає клієнту відомості про стан рахунків підрозділів компанії у країні та за кордоном, дебетові та кредитові обороти в розрізі валют, накопичує та певним чином обробляє дані для наступного формування аналітичних звітів. Трансакційний дозволяє проводити розрахункові операції, у тому числі за допомогою систем дистанційного доступу до рахунків, та оптимізувати обороти всередині компанії між структурними підрозділами. Супутні послуги можуть включати здійснення банком операцій з нарахування та виплати заробітної плати працівникам компанії, обробку чеків та зарахування їхніх сум на рахунок клієнта, аналіз фінансових показників, потреби щодо капіталу тощо. Слід зазначити, що на українському ринку кеш-менеджмент упроваджується складно. Причинами цього насамперед є чисельні законодавчі обмеження, оскільки безперешкодно перераховувати кошти з рахунку на рахунок, якщо суб'єкти холдингу є окремими платниками податку, неможливо і тому для перерахувань необхідні певні підстави (відповідні договори) [19,22].

Крім того, переваги кеш-менеджменту реалізуються тільки в тому випадку, якщо компанія всі свої рахунки тримає в одному банку, який має

розгалужену мережу філій, що не завжди доцільно з інших точок зору, зокрема диверсифікації ризиків;

– консолідація різноцільових кредитів фізичної особи або навіть всієї родини в одному банку під нижчі відсотки з метою спрощення організації процесу сплати боргів, проте це є поки що ексклюзивною послугою;

– виникнення ексклюзивних продуктів для обслуговування найзаможніших клієнтів, яке отримало назву приватної банківської справи (англ. private banking – PB). Достатньо часто PB ототожнюють з VIP-обслуговуванням, що не зовсім коректно. По-перше, «вхідний бар'єр» тут є значно нижчим і становить 50-100 тисяч доларів США, а подруге, VIP-клієнт отримує комплекс фінансових послуг з відносно стандартними характеристиками, хоч і за більш комфортного обслуговування. PB немає звичайної для інших банківських бізнесів стандартизації продуктів; вони зроблені на замовлення і тому практично завжди є інноваційними. Сума, що передається до банку і яка визначає клієнта у сегменті private banking, у середньому становить від одного-двох мільйонів доларів. В умовах України більшість фінансових інститутів сьогодні ще не готові запропонувати сервіс private banking у західному розумінні. На думку фахівців, це пов'язано із декількома факторами. По-перше, це відсутність досвіду надання ексклюзивних послуг, перш за все у сфері управління активами, що становить основний зміст private banking.

По-друге, це проблеми із забезпеченням конфіденційності інформації в банківських установах. Зрештою банки в основному або не мають достатньо підготовлених персональних менеджерів з першокласною освітою та вмінням розбиратися в усіх фінансових питаннях, або не можуть організувати достатній рівень комфорту обслуговування.

У сучасних умовах здійснення фінансово-банківської діяльності значною мірою обумовлюється інформаційними технологіями (ІТ). Згідно багатьох досліджень, банки-інноваційні лідери інвестують значні ресурси в розвиток своїх інформаційних систем – від 15 до 25% сумарних операційних

витрат за рік. Так, наприклад, дистанційне управління банківськими рахунками можна здійснювати різними способами:

- за допомогою телефону – телебанкінг;
- персонального комп'ютера – е-банкінг;
- інтернету – інтернет-банкінг;
- портативних засобів – мобільний банкінг.

Еволюція банківської системи в бік дистанційної моделі банківського обслуговування зумовлена низкою об'єктивних особливостей економічного і соціального середовища, в яких існують банки, і, в першу чергу, – змінами у способі життя людей, проникненням нових інформаційних технологій і автоматизацією банківських операцій, зростанням конкуренції.

Інноваційні технології в наш час відіграють дуже важливу роль. Нове бачення розвитку сфери банківських послуг ґрунтується на концепції «банку майбутнього». Під час створення банку майбутнього інноваційні технології у сфері банківських послуг – це такі технології, яким притаманний «стратегічний ефект» приросту клієнтської бази, зацікавленість значимих персон, зменшення витрат на здійснення банківських операцій за оптимального рівня операційного ризику і операційних затрат.

Інноваційною технологією, яка вже сьогодні проходить випробування, можна назвати безпроводну технологію NFC (Near Field Communication). NFC можна дослівно перекласти як «зв'язок в ближньому полі», в основі якого лежить використання ідеології передачі даних по радіоканалу на принципах взаємної індукції на короткій відстані.

NFC працює за аналогією з WI-FI і Bluetooth. Це забезпечує зручну, надійну та захищену передачу даних по радіоканалу на короткі відстані між різними електронними пристроями.

Найпоширенішим у світі пристроєм із NFC-інтерфейсом сьогодні є мобільні телефони. Ці телефони можна використовувати як банківську пластикову картку для роботи з банкоматами. Клієнт ставить телефон біля банкомату, який ідентифікує особу власника телефону і зчитує інформацію

прямо з нього. Однією з найголовніших переваг використання таких телефонів є те, що вони можуть зберігати інформацію про декілька банківських карток, що дозволяє споживачу не носити з собою пачку пластикових карток. На сьогоднішній день NFC-технології вже активно використовуються в Японії та Індії [35].

Основними проблемами на шляху розвитку безконтактних платежів є забезпечення безпеки і розробка бізнес-моделі. Що стосується безпеки здійснення трансакцій на основі NFC, банки схилиються до використання біометрії для здійснення процедури ідентифікації клієнта. Найбільш вірогідними технологіями стануть біометричний биток голосу і підпису. Розпізнання голосу може бути успішним навіть за наявності простуди у власника, а аналіз підпису враховує особливості почерку і силу тиску на папір. З подальшим розвитком зв'язку наступного покоління системи управління будуть будуватися на сенсорних технологіях і механізмах розпізнавання голосових команд.

Компанія Apple презентувала на своєму офіційному сайті програму iChat, за допомогою якої користувач через Internet може зустрітися з працівником банку по відео виклику. Ця інноваційна послуга буде називатись відеобанкінгом. Вона буде доступна цілодобово. За її допомогою клієнт може отримати консультацію банківського працівника з будь-якого питання, яке його цікавить.

Банківська система України зараз перебуває на етапі розвитку. Вона повільно, але все ж впроваджує в свою діяльність інноваційні продукти. То ж якщо вона і далі триматиме цей курс, то українські банківські установи зможуть стати конкурентоспроможними на міжнародному ринку банківських послуг, значно покращиться якість та швидкість надання послуг, кожна послуга буде диференціюватися відповідно до потреб клієнта, що матиме тільки позитивний вплив як для банківської системи, так і для країни в цілому.

Виходячи з вищезгаданого можна зробити наступні висновки:

1. Слабкість ресурсної бази банківських установ і відсутність

належного обсягу грошових ресурсів для довгострокового кредитування реального сектору економіки є однією із ключових проблем вітчизняного фінансового ринку, без вирішення якої неможливою є повномасштабна модернізація економіки, позаяк саме комерційні банки нині здатні акумулювати належні для цього ресурси.

Однак вирішення стратегічних завдань із нарощування банківськими установами обсягів кредитування процесу модернізації економіки потребує кардинального розширення ресурсної бази комерційних банків, котрі поки що по суті єдині нарівні із державою можуть виступати повноцінними інституційними інвесторами в національне господарство.

2. В процесі аналізу сутності інновацій і шляхів їхнього впровадження в банківську діяльність України та світу було уточнено визначення терміна «банківські інновації» та з'ясовано наступне:

- основними причинами виникнення інновацій в банках є зміни клієнтського попиту, дерегулювання банківської діяльності, лібералізація фінансових ринків та нові досягнення у сфері інформаційних технологій;

- основними перевагами впровадження інновацій в повсякденну роботу банку є додаткове залучення клієнтів за рахунок надання більш зручних та досконалих послуг, нових банківських продуктів, які в кінцевому вигляді приносять нові прибутки банку;

- основними труднощами впровадження інновацій в банках України є невідосконалена законодавча база, недостатня увага до інноваційної роботи банківської установи, несприятливі зовнішні умови.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МАЙНА ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК»

2.1. Організаційно – економічна характеристика АТ «Ощадбанк»

Філософія Ощадбанку полягає у двох простих висловах: «Мій банк. Моя країна». Це основа прагнення змінюватись та ініціювати зміни в державі. Ми йдемо до цієї мети за трьома стратегічними напрямками: Банк держави і для держави. Банк мільйонів і для мільйонів. Банк №1 на ринку.

Ощадбанк минулого року став уповноваженим банком урядової програми підтримки АПК. 422 клієнти Ощадбанку – агропромислові підприємства – отримали 48 млн. грн. державної компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва. За умовами урядової програми з держбюджету відшкодовується 20% вартості придбаної техніки.

Протягом багатьох років Ощадбанк є одним з найбільших платників податків у банківській сфері. Банк вчасно здійснює необхідні внески до держбюджету, забезпечуючи своєчасне наповнення бюджетів різних рівнів.

Минулого року Ощадбанк розпочав впровадження одного з наймасштабніших і стратегічно важливих ІТ-проектів – «UnitedData/Об'єднані дані». Проект UDa забезпечить консолідацію інформації по регіональних управліннях банку в єдину централізовану систему. Проект передбачає кардинальне оновлення ключового програмного забезпечення, централізацію його технічної архітектури та створює передумови для якісного та швидкого обслуговування клієнтів у будь-якому відділенні Ощадбанку по всій країні.

Банк продовжує процес оновлення найстарішої і найбільшої мережі установ.

Станом на кінець 2020 року Ощадбанк відкрив 565 відділень нового формату, серед яких 17 інклюзивних – адаптованих для обслуговування людей з інвалідністю. Установи нового формату – не лише новий дизайн приміщень.

Це нова якість обслуговування, новий підхід до роботи, готовність до діалогу та нові комунікації з клієнтами. В нових відділеннях передбачено зручні зони очікування та обслуговування, електронне управління чергою, кімнати переговорів, зони самообслуговування.

Кількість зон самообслуговування збільшилась у 2020 році майже вдвічі – до 425. На тисячу одиниць зросла кількість інформаційно-платіжних терміналів, яких налічується вже понад 2780.

Навесні 2018 року Ощадбанк почав розвивати напрям преміум-обслуговування роздрібних клієнтів. Проведено сегментацію клієнтів, розроблено та реалізовано лінійку продуктів, сформовано команду. Наразі отримати преміальне обслуговування можна в преміум-центрі в Києві та в 40 преміум-зонах Ощадбанку в усіх областях України.

Ощадбанк посідає друге місце на українському ринку еквайрингу. Кількість клієнтів досягла 12 тисяч. Ощадбанк надає послуги торгового еквайрингу зокрема таким компаніям, як «Нова пошта», «МакДональдз» в Україні, «Ашан», DHL Express Україна, TUI Ukraine, Turkish Airlines та інші. Еквайрингова мережа банку перевищує 35 тисяч POS-терміналів.

Ощадбанк є лідером серед банків за обсягом залучених коштів юридичних осіб – понад 60 млрд грн. – та одним з лідерів кредитування реального сектора економіки України з результатом у 105 млрд. грн. кредитних коштів.

Ощадбанк посідає провідну позицію на ринку торговельного фінансування. На сьогодні Ощадбанк є одним з найбільших українських банків на ринку торговельного фінансування. Завдяки долученню до програми сприяння торгівлі Європейського банку реконструкції та розвитку наприкінці 2016 року Ощадбанк значно посилив свої позиції на ринку.

Загалом Ощадбанк має значний досвід фінансування відновлюваної енергетики. Загальна сума профінансованих банком проектів альтернативної енергетики становить 166,2 млн. євро, потужність – 85,6 МВт. Фінансування відбулось у тому числі за участю експортних агенцій.

У 2017 році компанія Mastercard відзначила Ощадбанк за стрімкий розвиток і високі досягнення, а також визнала його лідером зі зростання еквайрингового бізнесу.

Ощадбанк переміг у номінаціях «Найбільш ощадний банк» і «Найбільш картковий банк» рейтингу «Банки 2017 року» за версією компанії «Фінансовий клуб».

Ощадбанк став беззаперечним лідером рейтингу наднадійності банківських установ України за версією ділового видання «Личный счет».

Банк посів найвищу сходинку рейтингу «50 провідних банків України» за версією щорічного незалежного дослідження аналітиків інформаційного агентства Financial Club.

Отже, Ощадбанк – сучасний банк, який робить ставку на впровадження всього спектра новітніх технологій. Метою перетворень є максимальна доступність до сервісів та зручність користування ними.

Організаційна структура Банку будується за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням і складається з:

- центрального апарату;
- філій Банку, що виділені на окремий баланс;
- територіально відокремлених безбалансових відділень;
- представництв.

Філії, територіально відокремлені безбалансові відділення та представництва Банку не є юридичними особами і діють від імені Банку на підставі положень, якими визначаються їх компетенція, функції, інші питання діяльності та підпорядкування. Положення про такі установи та зміни до них затверджуються в порядку, визначеному Статутом АТ "Ощадбанк". Реєстрація філій, територіально відокремлених безбалансових

відділень та представництв Банку здійснюється відповідно до вимог законодавства.

Філії та представництва Банку очолюють керівники, які призначаються на посаду та звільняються з посади правлінням Банку.

Територіально відокремлені безбалансові відділення Банку очолюють керівники, які призначаються на посаду та звільняються з посади у порядку, визначеному правлінням Банку.

Філії та територіально відокремлені безбалансові відділення Банку мають право від імені Банку надавати Банківські та інші фінансові послуги, а також провадити іншу діяльність, передбачену положенням про таку установу, у межах отриманих Банком банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій.

Відповідно до Зasad реформування та Стратегії ключовими планами розвитку АТ «Ощадбанк» є:

- 1) Зберегти позицію лідера у корпоративному сегменті:
 - перефокусувати сегмент на клієнтів середнього корпоративного бізнесу та зменшити залежність від кредитування державних підприємств;
 - удосконалити систему управління ефективністю та результативністю;
 - переглянути ефективність кредитних процесів.
- 2) Поступово збільшувати присутність у сегменті малого та середнього бізнесу, розробивши функції збуту та пропозиції, орієнтовані на конкретний сегмент.
- 3) Зміцнити позицію у роздрібному бізнесі та комісійних продуктах:
 - збільшити комісійний дохід за допомогою переоцінки продуктів та переходу на електронні канали взаємодії;
 - зосередитися на переоцінці зобов'язань;
 - розширити можливості, щоб стати лідером з кредитування.
- 4) Оптимізувати мережу відділень, зменшивши при цьому кількість відділень мережі з ~3300 до 1900-2100.

5) Покращити інформаційні технології, розробивши централізовану систему підтримки, удосконаливши канали цифрового зв'язку та інформаційну безпеку.

6) Оптимізувати операційну модель, централізувавши підрозділи підтримки та покращивши бізнес-процеси.

7) Удосконалити управління ризиками та непрацюючими кредитами:

- утримувати низькою вартість ризиків за рахунок удосконалення кредитних процесів;

- покращити рівень погашення існуючих непрацюючих кредитів та максимізувати вартість портфелю непрацюючих кредитів у майбутньому.

Основні показники діяльності АТ " Ощадбанк " наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності АТ " Ощадбанк "

Показники	2019	2020	2021
Середньорічна вартість активів, тис.грн	122962642	233426545	241320003
Кредитний портфель, тис.грн	41312602	66355760	64197211
Зобов'язання, тис.грн	200900061	214379234	220576449
Кошти клієнтів, тис.грн	152083816	178079747	194155423
Власний капітал, тис.грн	24897172	19047311	20743554
Чистий прибуток (збиток) , тис.грн	162 239	255 159	2 776 323
Рентабельність активів,%	0,13	0,11	1,15
Рентабельність власного капіталу%	0,65	1,34	13,38

З табл.2.1. можна простежити зростання вартості активів комерційного банку на 96%, порівнюючи 2021р. з 2019р.. Динаміка вартості активів наведена на рис.2.1.

За період 2019-2021рр. вартість власних коштів зменшилась на 4153618 тис.грн (17%). Зростання власного капіталу відбувається за рахунок акціонерів банку (збільшення акціонерного капіталу).

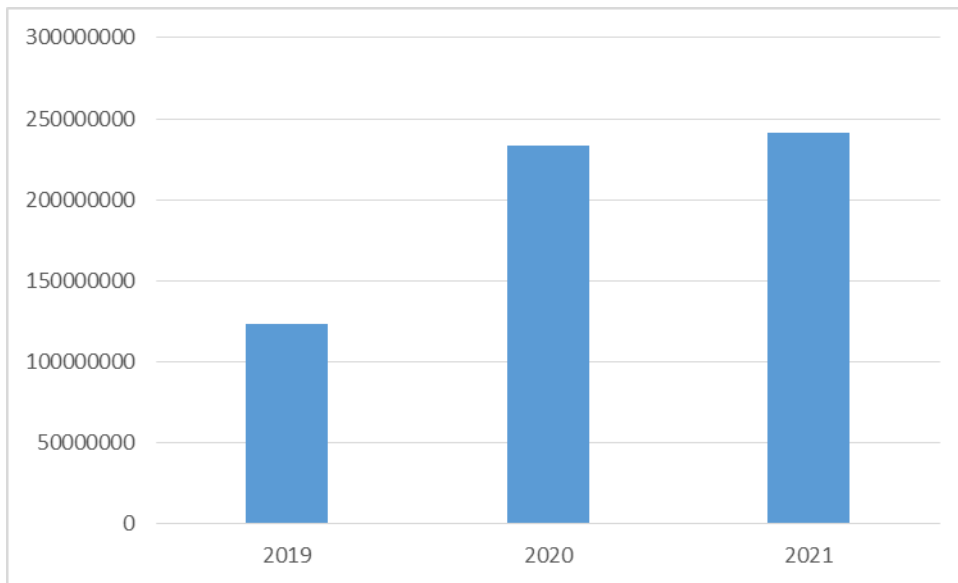

Рис.2.1. Динаміка активів АТ " Ощадбанк "

АТ "Ощадбанк " має проблеми з вартістю наданих кредитних коштів. Порівнюючи 2021р. з 2020р. вартість кредитного портфелю зменшилась на 22884609 тис.грн.

Динаміка кредитів та заборгованості наведена на рис.2.2.

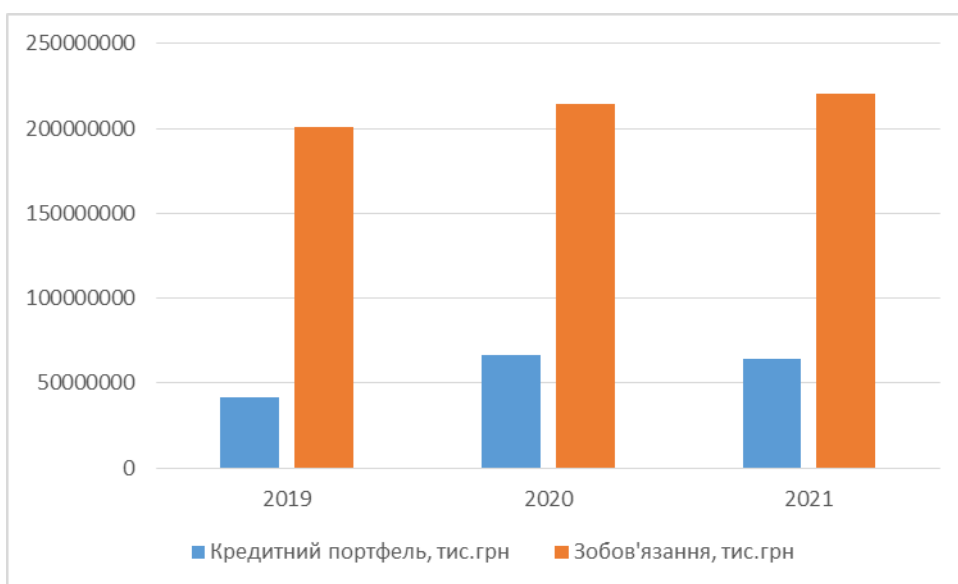

Рис.2.2. Динаміка кредитного портфелю та зобов'язань АТ " Ощадбанк "

Нажаль збільшення кредитів не підтверджує їх якість. Погіршення якості кредитного портфелю можна розглянути виходячи з показника знецінення кредитів. Вартість знецінених кредитів, оцінених на індивідуальній основі за останні 3 роки значно збільшилось.

Вартість інвестицій в цінні папери з кожним роком зростає. Абсолютний показник збільшився майже в 1,5 рази. Кошти клієнтів мають теж зростаючу тенденцію, хоча і повільну, але стабільну (8-10% річних)

2.2. Аналіз формування активів та капіталу АТ «Ощадбанк»

Проаналізувавши дані з таблиці 2.2 стверджувати: активи за 2019р. зменшились на 16 090 527 тис. грн., темп росту дорівнює 86,69%; високоліквідні активи у 2019 році склали 10 600 815 тис. грн., що на 1 627 605 тис.грн. менше, ніж у минулому році. їх питома вага у 2019 році становить 4,87%; питома вага ліквідних активів в структурі активів банку незначна. за період 2019-го року відбулося зменшення з 16,59% до 5,01%; інвестиційний портфель займає найбільшу частку в структурі активів банку. на початок 2019-го року частка становила 41,96% , а на кінець -53,92%.

З табл. 2.2 бачимо, що найбільшу питому вагу у зобов'язаннях займають кошти клієнтів – 77,31%. Кошти банків на початок 2019-го року склали 6 435 248 тис. грн., а на кінець - знизилися на 99,16%. Зобов'язання протягом 2019-го року зменшилися з 202 590 867 тис. грн. до 199 209 255 тис. грн. У структурі власного капіталу відбулося зменшення резервів на 510 101 тис. грн. У таблиці 2.3 наведений аналіз активів і пасивів за 2020 р. Можемо побачити, що активи збільшилися у 2020 році на – 31 349 152 тис. грн., темп приросту склав - 14,40%. Темп приросту інших активів складає 15,19% у 2019 році.

Таблиця 2.2.

Динаміка активів та пасивів АТ «Ощадбанк» за 2019р.

Показник	на початок року		на кінець року		Тр	Тпр	Відх (+,-)
	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
Високоліквідні активи	12 228 420	5,23	10 600 815	4,87	86,69	-13,31	-1 627 605
Ліквідні активи	38 796 262	16,59	10 910 047	5,01	28,12	-71,88	-27 886 215
Кредити та заборгованість клієнтів	74 502 538	31,86	67 543 176	31,02	90,66	-9,34	-6 959 362
Інвестиційний портфель	98 129 193	41,96	117 411 907	53,92	119,65	19,65	19 282 714
Основні засоби та нематеріальні активи	7 614 578	3,26	8 953 527	4,11	117,58	17,58	1 338 949
Інше	2 571 505	1,10	2 332 497	1,07	90,71	-9,29	-239 008
Усього активів	233 842 496	100	217 751 969	100	93,12	-6,88	-16 090 527
Кошти банків	6 435 248	3,18	54 074	0,03	0,84	-99,16	-6 381 174
Кошти клієнтів	150 151 178	74,12	154 016 454	77,31	102,57	2,57	3 865 276
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	34 548 265	17,05	34 496 675	17,32	99,85	-0,15	-51 590
Інші запозичені кошти	7 299 686	3,60	6 618 734	3,32	90,67	-9,33	-680 952
Інші зобов'язання	719 458	0,36	1 013 391	0,51	140,85	40,85	293 933
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	533 569	0,26	130 137	0,07	24,39	-75,61	-403 432
Субординований борг	2 903 463	1,43	2 879 790	1,45	99,18	-0,82	-23 673
Усього зобов'язань	202 590 867	100	199 209 255	100	98,33	-1,67	-3 381 612
Резерви	2 547 542	8,15	2 037 441	10,99	79,98	-20,02	-510 101
Власний капітал	31 251 629	100	18 542 714	100	59,33	-40,67	-12 708 915
Загальні ресурси банку	233 842 496	100	217 751 969	100	93,12	-6,88	-16 090 527

Високоліквідні активи у 2020 році склали 36 692 395 тис. грн. (14,73% у структурі активів). Збільшення відповідно до початку року склало 26 091 580 тис. грн. або 10,47%. Вагому частину займає інвестиційний портфель у структурі активів.

На початок 2020 року він склав 117 411 907 тис. грн. (47,13% у структурі) та 114 450 053 тис. грн. на кінець року (45,95% у структурі). Зменшився на 1,19%.

Далі перейдемо до аналізу пасивів (табл. 2.3). У 2020 році вони склали 249 101 121 тис. грн., тобто відбулося збільшення на 31 349 152 тис. грн., або 14,40%. Найбільшу питому вагу в зобов'язаннях складають кошти клієнтів 88,06% у 2020 році. Кошти банків збільшилися на 3 966 тис. грн. у 2020 році. Інші зобов'язання збільшилися з 1 013 391 тис. грн. до 1 782 373 тис. грн. Темп приросту склав 75,88%. З таблиці 2.3 ми бачимо, що власний капітал у 2020 році склав 19 551 908 тис. грн., темп росту - 105,44%.

Аналіз динаміки та структури активів та пасивів АТ «Ощадбанк» в 2021р. проведено в табл.2.4.

Результати дослідження показали, що активи за 2021 рік зменшились на 15 562 237 тис. грн., темп росту дорівнює 93,75%.

Високоліквідні активи у 2021 році склали 26 514 696 тис. грн., що на 30 288 258 тис. грн. менше, ніж у минулому році. Їх питома вага у 2020 році становить 11,35%.

Питома вага ліквідних активів в структурі активів банку незначна. За період 2021-го року відбулося зменшення з 0,02% до 0,00004%. Темп приросту має від'ємне значення.

Інвестиційний портфель займає найбільшу частку в структурі активів банку. На початок 2021-го року частка становила 45,95% , а на кінець - 56,05%. Найбільшу питому вагу в зобов'язаннях складають кошти клієнтів 87,98% у 2021 році. Кошти банків збільшилися на 5 765 942 тис. грн. у 2021 році.

Таблиця 2.3.

Динаміка активів та пасивів АТ «Ощадбанк» за 2020р.

Показник	на початок року		на кінець року		Тр	Тпр	Відх (+,-)
	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
Високоліквідні активи	10 600 815	4,87	36 692 395	14,73	346,13	246,13	26 091 580
Ліквідні активи	10 910 047	5,01	20 155 539	8,09	184,74	84,74	9 245 492
Кредити та заборгованість клієнтів	67 543 176	31,02	65 168 344	26,16	96,48	-3,52	-2 374 832
Інвестиційний портфель	117 411 907	53,92	114 450 053	45,95	97,48	-2,52	-2 961 854
Основні засоби та нематеріальні активи	8 953 527	4,11	9 947 977	3,99	111,11	11,11	994 450
Інше	2 332 497	1,07	2 686 813	1,08	115,19	15,19	354 316
Усього активів	217 751 969	100	249 101 121	100	114,40	14,40	31 349 152
Кошти банків	54 074	0,03	58 040	0,03	107,33	7,33	3 966
Кошти клієнтів	154 016 454	77,31	202 143 040	88,06	131,25	31,25	48 126 586
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	34 496 675	17,32	18 303 243	7,97	53,06	-46,94	-16 193 432
Інші запозичені кошти	6 618 734	3,32	4 430 083	1,93	66,93	-33,07	-2 188 651
Інші зобов'язання	1 013 391	0,51	1 782 373	0,78	175,88	75,88	768 982
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	130 137	0,07	369 794	0,16	284,16	184,16	239 657
Субординований борг	2 879 790	1,45	2 462 640	1,07	85,51	-14,49	-417 150
Усього зобов'язань	199 209 255	100	229 549 213	100	115,23	15,23	30 339 958
Резерви	2 037 441	10,99	2 835 399	14,50	139,16	39,16	797 958
Власний капітал	18 542 714	100	19 551 908	100	105,44	5,44	1 009 194
Ресурси банку	217 751 969	100	249 101 121	100	114,40	14,40	31 349 152

Таблиця 2.4.

Динаміка активів та пасивів АТ «Ощадбанк» за 2021р.

Показник	на початок року		на кінець року		Тр	Тпр	Відх (+,-)
	тис.грн.	%	тис.грн.	%			
Високоліквідні активи	56 802 954	22,80	26 514 696	11,35	46,68	-53,32	-30 288 258
Ліквідні активи	44 980	0,02	100	0,00004	0,22	-99,78	-44 880
Кредити та заборгованість клієнтів	65 168 344	26,16	63 226 077	27,07	97,02	-2,98	-1 942 267
Інвестиційний портфель	114 450 053	45,95	130 909 867	56,05	114,38	14,38	16 459 814
Основні засоби та нематеріальні активи	9 947 977	3,99	9 725 360	4,16	97,76	-2,24	-222 617
Інше	2 686 813	1,08	3 162 784	1,35	117,72	17,72	475 971
Усього активів	249 101 121	100	233 538 884	100	93,75	-6,25	-15 562 237
Кошти банків	58 040	0,03	5823982	2,75	10034,43	9934,43	5 765 942
Кошти клієнтів	202 143 040	88,06	186167805	87,98	92,10	-7,90	-15 975 235
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	18 303 243	7,97	11 744 323	5,55	64,17	-35,83	-6 558 920
Інші запозичені кошти	4 430 083	1,93	4 452 649	2,10	100,51	0,51	22 566
Інші зобов'язання	1 782 373	0,78	1 904 852	0,90	106,87	6,87	122 479
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	369 794	0,16	233 834	0,11	63,23	-36,77	-135 960
Субординований борг	2 462 640	1,07	1 276 240	0,60	51,82	-48,18	-1 186 400
Усього зобов'язань	229 549 213	100	211 603 685	100	92,18	-7,82	-17 945 528
Резерви	2 835 399	14,50	2 549 028	11,62	89,90	-10,10	-286 371
Власний капітал	19 551 908	100	21 935 199	100	112,19	12,19	2 383 291
Ресурси банку	249 101 121	100	233 538 884	100	93,75	-6,25	-15 562 237

Проаналізувавши дані з таблиці 2.4 ми можемо зробити висновок, що власний капітал у 2021 році збільшився на 2383 291 тис. грн. порівняно з 2020-м роком.

На рис.2.3 наведено зміну структури активів АТ «Ощадбанк» в 2021р.

Рис.2.3. Структура активів АТ «Ощадбанк» в 2021р.

Таким чином, аналіз активів та пасивів АТ «Ощадбанк» дозволив виявити різноманітні тенденції: в структурі кативів переважає інвестиційний портфель, його частка знаходиться в межах від 41,96% до 56,05%; в структурі капіталу банку переважають зобов'язання. Їх частка змінюється з 86,86% на 01.01.2019 до 91,48% на 31.12.2019, до 92,15% на 31.12.2020, та дещо зменшується до 90,6% на 31.12.2021.

2.3. Аналіз доходів АТ " Ощадбанк "

Фінансові результати діяльності банку (від реалізації його продукту) характеризуються такими показниками: доходи, витрати, прибуток (до сплати податку на прибуток і після сплати податку на прибуток - чистий прибуток).

Доходи банку - це збільшення економічної вигоди впродовж звітного

періоду в результаті реалізації банківського продукту і проведення інших господарських операцій у формі приливу або збільшення активів або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення власного капіталу, окрім зобов'язань, пов'язаних з внесками акціонерів (або реалізацією додаткової кількості акцій).

Доходи групуються за джерелами отримання і впливом на фінансовий результат. Доходи банку можна класифікувати за такими групами: доходи, зароблені та одержані одночасно; доходи, одержані передчасно, але ще не зароблені (доходи майбутніх періодів); доходи зароблені, але ще не одержані (нараховані доходи).

Як правило, доходи признаються тоді, коли процес їх генерування фактично завершений, і коли фактично відбувся обмін. Доходи від продажу товарів признаються в той період, коли товари доставлені клієнтам. Доходи від надання послуг признаються в той період, коли надаються послуги. Грошові кошти можуть бути одержані в попередньому обліковому періоді або в наступному обліковому періоді щодо періоду визнання доходу.

У складі доходів виділяють, перш за все, групу доходів від виконання банком своїх функцій як посередника на фінансовому ринку. У нормативних документах Національного банку України такі доходи визначаються як операційні, тобто - це доходи, одержані банком від операцій, на проведення яких видані ліцензії НБУ і які передбачені законодавством.

Усі операційні доходи діляться на: банківські; небанківські.

До банківських відносяться доходи, безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеною Законом України «Про банки і банківську діяльність».

До небанківських належать інші доходи, які не відносяться до основної діяльності банку, але забезпечують здійснення банківської діяльності. Банківські доходи визначаються залежно від джерела отримання, впливу на фінансовий результат. Банківські доходи діляться на: процентні доходи; комісійні доходи; торгові доходи; інші банківські операційні доходи.

Процентні доходи – це доходи, одержані банком за надання грошових коштів, розміри яких визначаються пропорційно часу і сумі активу і є компенсацією банку за взятий на себе кредитний ризик. До них відносяться: доходи по кредитах і депозитах, наданих юридичним і фізичним особам, і по інших процентно-фінансових інструментах, зокрема по цінних паперах з фіксованим прибутком; доходи по операціях із коштами, розміщеними в інших банках; доходи у вигляді амортизації дисконту по цінних паперах; комісійні, схожі за природою до процентних (наприклад, доходи від розміщення коштів у вигляді позик або за зобов'язання її видати, які визначаються пропорційно часу і сумі вимоги).

Найбільшу питому вагу в доходах банку складають відсотки від кредитних вкладень. Наступними за значенням виступають надходження від інвестиційних цінних паперів, процентний дохід по міжбанківських кредитах і депозитах. Дохід від операцій з цінними паперами складається з таких елементів: випуск банком власних цінних паперів і реалізація їх на ринку; операції на вторинному ринку з цінними паперами інших емітентів; послуги, пов'язані з приватизацією підприємств.

Дохід банку від цього виду діяльності складається з: курсової різниці при продажі своїх цінних паперів і паперів інших емітентів; комісії за послуги з приватизації (доведення до необхідних стандартів звітності підприємства, що приватизується, випуск і розміщення акцій, ведення реєстру).

Процентні доходи доцільно класифікувати за такими критеріями: терміновість; резидент/нерезидент; фінансовий інструмент (кредити, депозити або цінні папери).

Розглянемо процентні доходи АТ " Ощадбанк ". Процентні доходи наведені в таблиці 2.5.

Проаналізувавши таблицю 2.5 можна зробити наступні висновки:

1) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю:

- проценти за кредитами, наданими клієнтам зменшились на 1,67 млрд

грн. (зниження у процентному виразі складає 14,8%);

- проценти за інвестиціями зменшились на 0,47 млрд.грн (зниження у процентному виразі 32,7%)

- процентні доходи за коштами в банках зросли майже вдвічі, порівнюючи 2021р. з 2019р. на 104,2 млн.грн

Таблиця 2.5

Процентні доходи АТ «Ощадбанк», тис.грн

Показники	2019	2020	2021	Абс. приріст, тис.грн	Темп зростання, %
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою вартістю:</i>					
проценти за кредитами, наданими клієнтам	11293696	10649486	9625781	-1667915	85,2
проценти за інвестиціями	1438472	2208188	968552	-469920	67,3
проценти за коштами в банках	69637	101 879	173 798	104161	249,6
інші	46	-	-	-46	0,0
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:</i>					
проценти за інвестиціями	6686832	6781124	5915198	-771634	88,5
<i>Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:</i>					
проценти за кредитами, наданими клієнтам	0	0	119501	119501	*
проценти за інвестиціями	0	0	2542159	2542159	*
Всього процентних доходів	19488683	19740677	19344985	-143698	99,3

2) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:

- проценти за інвестиціями зменшились на 0,771 млрд.грн (в процентному виразі зменшення складає 11,5%).

3) Процентні доходи за фінансовими активами, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:

- проценти за кредитами, наданими клієнтам збільшилися на 0,119 млрд.грн

- проценти за інвестиціями зросли на 2,542 млрд.грн.

Загальний процентний дохід АТ «Ощадбанк» зменшився на 143, 698 млн.грн (у процентному виразі це 0,7%).

Комісійні доходи - це доходи від усіх послуг, наданих контрагентам, окрім комісійних, які схожі за природою з відсотками. До категорії комісійних відносяться: доходи за розрахунково-касове і кредитне обслуговування (обслуговування кредитних рахунків), за зберігання цінностей, здійснення операцій з цінними паперами; комісійні за гарантії розміщення позик від імені інших кредиторів і за операції з цінними паперами; комісійні за проведення операцій з іноземною валютою і за покупку і продаж монет і цінних металів для третіх осіб; інші комісійні доходи від операцій, які визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Розглянемо комісійні доходи АТ " Ощадбанк ". Процентні доходи наведені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Комісійні доходи АТ «Ощадбанк»

Показники	2019		2020		2021		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Операції з пластиковими картками	955959	32,82	1670553	41,75	2592504	49,51	1636545	271,19
Розрахунково-касові операції	1720813	59,08	2069085	51,71	2309896	44,11	589083	134,23
Операції з іноземною валютою	99424	3,41	114591	2,86	130540	2,49	31116	131,30
Позабалансові операції	91261	3,13	72515	1,81	68728	1,31	-22533	75,31
Операції з цінними паперами	2434	0,08	2477	0,06	2119	0,04	-315	87,06
Інші	42592	1,46	71878	1,80	132572	2,53	89980	311,26
Всього комісійних доходів	2912493	100,00	4001099	100,00	5236359	100,00	2323866	179,79

В структурі комісійних доходів найбільшу питому вагу займають операції з пластиковими картками та розрахунково-касові операції. Питома вага комісійних доходів від операцій з пластиковими картками зросла на 16,69%; питома вага розрахунково – касових операцій зменшилась на 14,97%. Питома вага всіх інших операцій зменшується з часом: операцій з іноземною валютою з 3,41% до 2,49%, позабалансових операцій з 3,13 до 1,31, операцій з цінними паперами з 0,08% до 0,04%.

Структура комісійних доходів наведена на рис.2.4

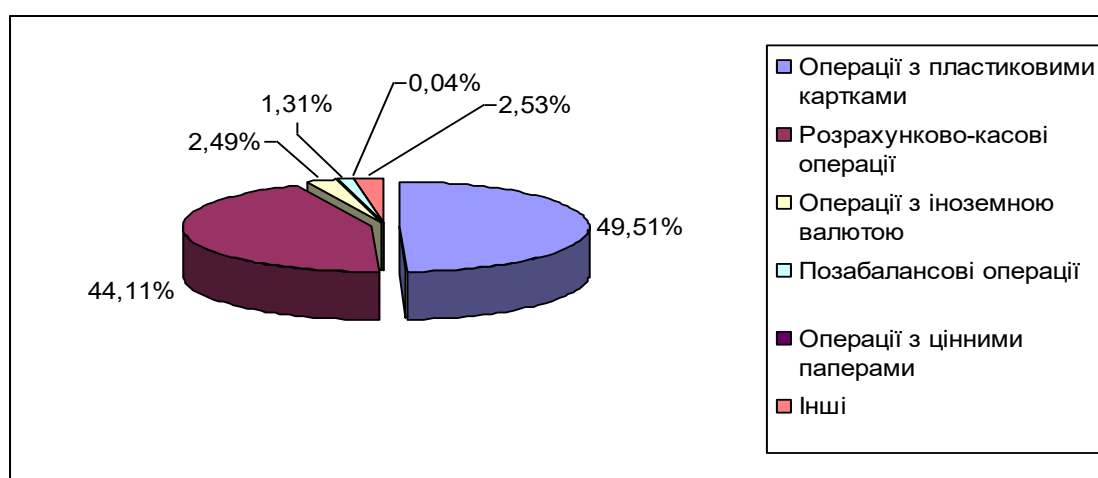

Рис. 2.4. Структура комісійних доходів АТ «Ощадбанк» за 2021р.

Якщо розглядати вартісні значення комісійних доходів. Комісійні доходи операцій з пластиковими картками зросли більш ніж в 2,5 рази, вартісне збільшення складає 1636545 тис.грн. Комісійні доходи розрахунково – касових операцій зросли на 589083 тис.грн (у процентному виразі на 34,23%). Доходи від операцій з іноземною валютою збільшились з 99,4 млн.грн до 130,54 млн.грн (у процентному виразі темп проросту складає 31,3%). Тенденцію до зменшення мають комісійні доходи за позабалансовими операціями та операціями з цінними паперами. Доходи позабалансових операцій зменшились на 22,5 млн.грн, операцій з цінними паперами на 315 тис.грн. Інші комісійні доходи зросли майже втричі та складають 135,6 млн.грн. Загальні комісійні доходи зросли на 2323,9 млн.грн (79,79%).

Джерела доходу діляться на стабільні та нестабільні. Відносно стабільним у сучасних умовах є процентний дохід і безпроцентний дохід від банківських послуг (комісійний дохід). До нестабільних відносяться доходи від операцій з цінними паперами на вторинному ринку, доходи від операцій з іноземною валютою і доходи від нестандартних (нетрадиційних) операцій. Слід прагнути до збільшення частки стабільних доходів і зменшення нестабільних.

При оцінці прибуткової частини важливою є питома вага операційних доходів. Їх частка повинна прагнути до 100%, а темп приросту бути рівномірним. При зменшенні приросту цих доходів загальне збільшення останніх може бути забезпечено за рахунок інших видів доходів банку. Збільшення питомої ваги доходів, одержаних від побічної діяльності, свідчить про погіршення управління активними операціями банку, а також про нездатність керівництва знайти правильніше рішення у зв'язку із зміною кон'юнктури.

На валові процентні доходи роблять вплив такі чинники: обсяг кредитово-інвестиційних операцій у вартісному виразі; структура проведених операцій; середня процентна ставка по видах операцій.

2.5. Аналіз витрат АТ " Ощадбанк "

Витрати банку - це зменшення економічної вигоди в звітному періоді внаслідок проведення банком фінансово-господарських операцій у вигляді вибуття (зменшення) активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу між власниками).

При класифікації витрат банку виходитимуть із загальноприйнятих критеріїв витрат, які групуються за елементами і характером витрат. Витрати банку можна класифікувати за такими групами: витрати, понесені та сплачені одночасно; витрати, сплачені передчасно, але ще не понесені (витрати майбутніх періодів); витрати понесені, але ще не сплачені (нараховані витрати).

Визнання витрат відбувається одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів. Витрати банку включають як збитки, так і ті витрати, які виникають у процесі звичайної ділової діяльності банку. Усі операційні витрати діляться на: банківські; небанківські.

До банківських належать витрати, безпосередньо пов'язані з банківською діяльністю, визначеної Законом України «Про банки і банківську діяльність».

До небанківських належать витрати, які не відносяться до основної діяльності банку, але забезпечують її здійснення.

Банківські витрати визначаються за елементами і характером витрат. Банківські витрати діляться на: процентні витрати; комісійні витрати; торгові витрати; інші банківські операційні витрати.

Процентні витрати – це витрати, сплачені банком за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, повернутих банком, розміри яких визначаються пропорційно часу і сумі зобов'язання. До них відносяться: витрати по кредитах і депозитах, одержаних від юридичних і фізичних осіб, і по інших процентно-фінансових інструментах, зокрема, по цінних паперах; витрати по операціях із коштами, повернутими від інших банків; витрати у вигляді амортизації премії по цінних паперах; комісійні витрати, прирівняні до процентних (наприклад, витрати на розміщення коштів у вигляді позик або зобов'язань її видати, які визначаються пропорційно часу і сумі зобов'язань).

Найбільшу питому вагу у витратах банку складають процентні виплати по депозитах (перш за все терміновим).

Розглянемо процентні витрати АТ " Ощадбанк " в таблиці 2.7

Більш ніж 90% питомої ваги процентних витрат займають проценти за рахунками та проценти за кредитами, що отримані від міжнародних організацій. Тільки 4-5% займають інші процентні витрати.

Структуру процентних витрат наведено на рис.2.5.

Процентні витрати АТ " Ощадбанк "

Показники	2019		2020		2021		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Процентні витрати за фінансовими зобов'язаннями, що оцінюються за амортизованою вартістю:								
проценти за рахунками клієнтів	9146153	67,21	10391173	73,03	10318028	74,26	1171875	112,81
проценти за кредитами, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	2930568	21,53	3085460	21,69	2877824	20,71	-52744	98,20
проценти за іншими запозиченими коштами	399908	2,94	345 918	2,43	327860	2,36	-72048	81,98
проценти за субординованим боргом	203695	1,50	221499	1,56	246989	1,78	43294	121,25
проценти за коштами банків	928461	6,82	184112	1,29	124034	0,89	-804427	13,36
інші процентні витрати	0	0,00	11	0,00	4	0,00	4	
Всього процентних витрат	13608785	100,00	14228173	100,00	13894739	100,00	285954	102,10

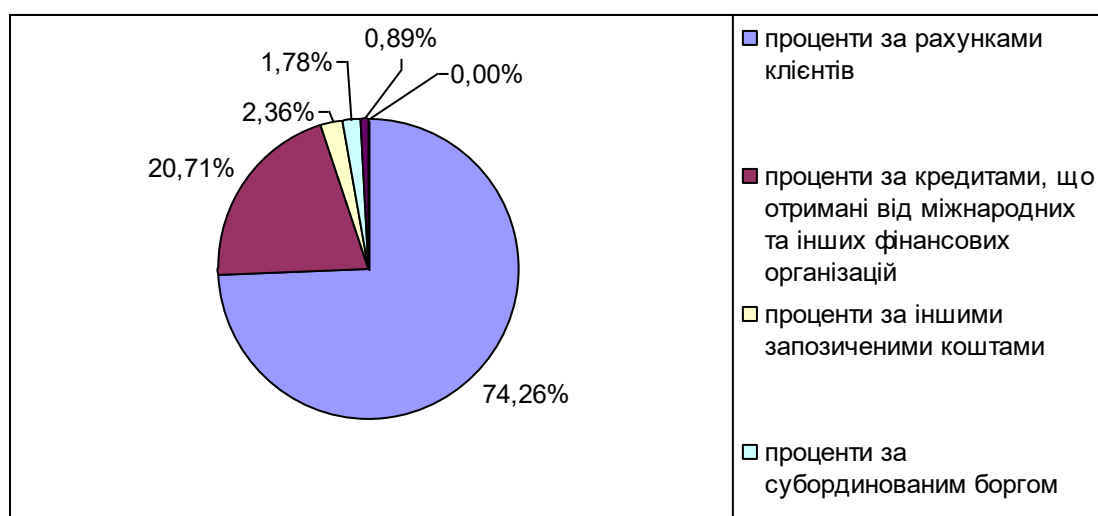

Рис.2.5. Структуру процентних витрат АТ " Ощадбанк " за 2021р.

Вартісний показник процентних витрат збільшився на 1,2 млрд.грн (у процентному виразі на 12,81%). Проценти витрати за кредитами, які надані міжнародними організаціями скоротились та складають 52,744 млн.грн. З кожним роком збільшуються процентні витрати за субординованим боргом, порівнюючи 2021р. з 2019р. їх вартість збільшилась на 43,2 млн.грн. Загальні процентні витрати збільшилися на 285954 тис.грн.

Комісійні витрати - це витрати по всіх послугах, одержаних від третіх осіб. До категорії комісійних відносяться: витрати по операціях за розрахунково-касове і депозитне обслуговування (обслуговування депозитних рахунків), за зберігання цінностей, здійснення операцій з цінними паперами; комісійні витрати по операціях на валютному ринку і ринку банківських металів; інші комісійні витрати по операціях, які визначені Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Розглянемо динаміку та структуру комісійних витрат АТ " Ощадбанк " (таблиця 2.8)

Таблиця 2.8

Комісійні витрати АТ «Ощадбанк»

Показники	2019		2020		2021		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Операції з пластиковими картками	617227	78,36	1087905	83,36	1632707	92,17	1015480	264,52
Розрахунково-касові операції	145723	18,50	176032	13,49	89924	5,08	-55799	61,71
Операції з іноземною валютою	12183	1,55	17739	1,36	16080	0,91	3897	131,99
Операції з цінними паперами	6695	0,85	9053	0,69	5111	0,29	-1584	76,34
Інші	5813	0,74	14350	1,10	27514	1,55	21701	473,32
Всього комісійних витрат	787641	100,00	1305079	100,00	1771336	100,00	983695	224,89

Найбільшу питому вагу, майже 97% займають комісійні витрати за операціями з пластиковими картками та розрахунково – касовими операціями. Інші комісійні витрати – 2-3%, це: витрати за операціями з іноземною валютою,

витрати за операціями з цінними паперами, інші комісійні витрати.

Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» наведена на рис.2.6

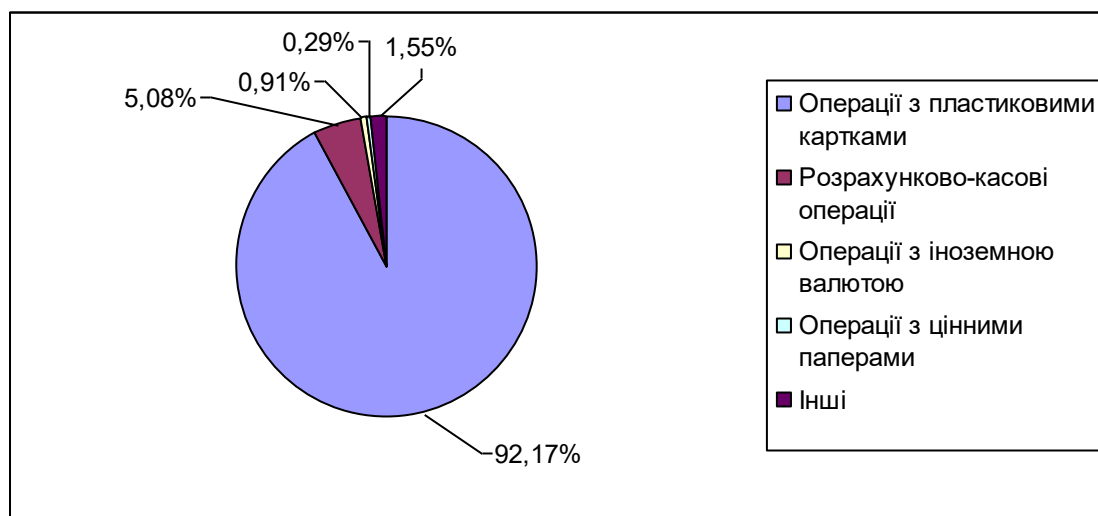

Рис.2.6. Структура комісійних витрат АТ «Ощадбанк» за 2021р.

Найбільший вартісний приріст зазнали комісійні витрати за операціями з пластиковими картками, їх значення збільшилось більш ніж у 2,5 рази. Негативне зростання простежується за комісійними витратами з розрахунково – касових операцій та операцій з цінними паперами. Загальна вартість комісійних витрат збільшилась майже 2,2 рази (на 983,7 млн.грн).

Адміністративні витрати пов'язані із забезпеченням діяльності банківських установ. До них відносяться: витрати на утримання персоналу (заробітна платня, премії); сплата податків та інших обов'язкових платежів, окрім податку на прибуток; витрати на утримання та експлуатацію основних засобів і нематеріальних активів; інші експлуатаційні витрати (робота і послуги, які використовуються банком у процесі банківської діяльності, SWIFT, нагороди посередникам, охорона).

Адміністративні витрати АТ «Ощадбанк» наведено в таблиці 2.9

Найбільш вагомими адміністративними витратами – це:

- заробітна плата та премії, вартість цієї статті збільшилась на 1,5 млрд.грн (майже в 1,5 рази). Питома вага цих адміністративних витрат складає 44-46%;

Адміністративні витрати АТ «Ощадбанк»

Показники	2019		2020		2021		Абс. приріст, тис.грн	Темп зр.,%
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%		
Заробітна плата та премії	2496827	44,78	3229443	45,29	3989591	46,62	1492764	159,79
Амортизація	675298	12,11	918777	12,89	1135441	13,27	460143	168,14
Технічне обслуговування основних засобів	532663	9,55	698110	9,79	932505	10,90	399842	175,06
Нарахування на фонд заробітної плати	273905	4,91	683029	9,58	850082	9,93	576177	310,36
Операційна оренда	246704	4,42	307214	4,31	359429	4,20	112725	145,69
Послуги зв'язку	273905	4,91	377225	5,29	349687	4,09	75782	127,67
Комунальні послуги	145561	2,61	175417	2,46	203121	2,37	57560	139,54
Офісні витрати	112718	2,02	108714	1,52	117042	1,37	4324	103,84
Податки, крім податку на прибуток	91622	1,64	82678	1,16	89079	1,04	-2543	97,22
Витрати на охорону	40742	0,73	49771	0,70	51636	0,60	10894	126,74
Витрати на рекламу	47257	0,85	61614	0,86	43670	0,51	-3587	92,41
Витрати на страхування	47293	0,85	47143	0,66	42598	0,50	-4695	90,07
Професійні послуги	99702	1,79	49374	0,69	41829	0,49	-57873	41,95
Витрати на відрядження	23457	0,42	22530	0,32	25126	0,29	1669	107,12
Інші витрати	216177	3,88	319001	4,47	327376	3,83	111199	151,44
Разом	5576255	100,00	7130040	100,00	8558212	100,00	2981957	153,48

- вартість амортизації збільшилась на 460,1 млн.грн (в 1,6 раза). Питома вага амортизаційних витрат збільшується з кожним роком, порівнюючи 2018р. з 2016р. питома вага зросла з 12,11% до 13,27%;

- вартість витрат на технічне обслуговування основних засобів теж з кожним роком зростає. Порівнюючи 2018р. з 2016р. вартість цієї статті витрат зросла на 399,8 млн.грн;

- значна вартість нарахування на фонд заробітної плати. Питома вага цих витрат збільшилась з 4,91% до 9,93%;

- всі інші витрати (операційна оренда, послуги зв'язку, комунальні послуги, офісні витрати, податки, крім податку на прибуток, витрати на охорону, витрати на рекламу, витрати на страхування, професійні послуги, витрати на відрядження, інші витрати) складають 19 % загальних адміністративних витрат. Їх питома вага порівнюючи 2018р. з 2016р. зменшилась на 5%.

Таким чином можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» має значні проблеми з процентними доходами, особливо з процентними доходами за кредитними операціями. Кредитний портфель формується без відсутності інноваційних напрямів та тенденцій, ресурси мають значну питому вагу зобов'язань, тому пропонуємо удосконалити управління фінансовими результатами та ресурсами банку за рахунок інноваційних механізмів представлених у третьому розділі кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОГО БАНКУ АТ «ОЩАДБАНК»

3.1. Розвиток консалтингових послуг комерційного банку

Важливою рушійною силою соціально-економічного розвитку національної економіки є консалтингові підприємства (банки), які надають широкий спектр послуг щодо оптимальної роботи суб'єктів господарювання, раціонального використання трудових, фінансових, матеріальних, інвестиційних, інноваційних ресурсів.

На сьогодні конкурентну перевагу забезпечуватиме передусім інтелектуальна складова бізнесу, основну частину якої становить консалтинг. Саме він стає об'єктивною необхідністю для забезпечення довгострокового стратегічного розвитку сучасного підприємства, зокрема підприємств малого та середнього бізнесу. Консалтинг як явище відіграє важливу роль в економіці провідних країн світу в забезпеченні їх конкурентоспроможності. Саме тому це питання має вагомое науково-практичне значення і викликає інтерес наукової спільноти та професійних управлінців у сучасних умовах розвитку національної економіки.

Під консалтингом розуміють діяльність спеціалізованих компаній із надання інтелектуальних послуг виробникам, продавцям, покупцям (поради і рекомендації) з різноманітних питань виробничої діяльності, фінансів, зовнішньоекономічної діяльності, створення та реєстрації фірм, дослідження і прогнозування ринків товарів і послуг, розроблення бізнес-проектів, маркетингових програм, інноваційної діяльності, пошуку шляхів виходу з кризових ситуацій, підготовки статутних документів у разі створення нових підприємств і організацій тощо.

Вивчення теоретичних основ консалтингу дає змогу виділити узагальнювальні підходи щодо розкриття змісту цього поняття:

1) питання та проблеми консалтингу стосуються його економіки й організації (сутності, моделі, історії, типології видів, характеристики ринку, маркетингової політики, правового та кадрового забезпечення, стратегії тощо), а також загальних питань з технології;

2) розкриття суті консалтингу базується передусім на визначенні специфіки змісту діяльності експертів із надання консалтингових послуг (консультантів);

3) консалтинг виступає як сфера підприємництва в галузі створення інформаційного (інтелектуального) продукту;

4) результатом консалтингу є рекомендації (практичні поради) щодо вдосконалення діяльності суб'єктів господарювання, що є рушійною силою прогресу;

5) консалтинг містить елемент інновацій, передбачає новаторський підхід до вирішення проблем [15].

У результаті спробуємо сформулювати власну авторську позицію щодо суті консалтингу (рис. 3.1).

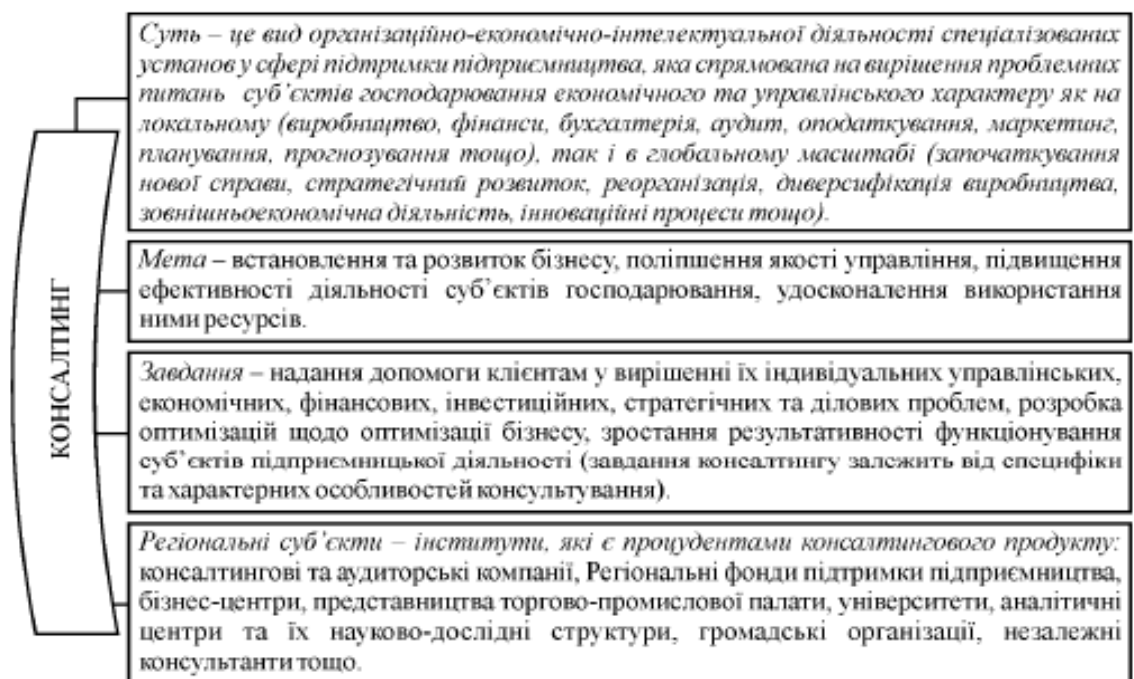

Рис.3.1. Суть, завдання та основні суб'єкти консалтингу

Науковці виокремлюють чотири періоди історичного розвитку консалтингових послуг в Україні: доринкового консалтингу (1971-1991 рр.), раннього ринкового консалтингу (1992-1998 рр.), нового (1999-2004 рр.) і новітнього консалтингу (2005-2009 рр.) та обґрунтовують характерні особливості кожного періоду й основні напрями діяльності провідних організацій. Новітній консалтинг в Україні розвивається швидкими темпами, визначає свої пріоритети, вміло використовуючи європейський досвід та шукаючи свою власну нішу на міжнародному ринку. Така ситуація обумовлена тим, що: відбулося значне збільшення попиту на консалтингові послуги в Україні; європейські консалтингові компанії починають виходити на український ринок, пропонують інноваційні рішення, таким чином стимулюють розвиток вітчизняних консалтингових фірм.

Експертні оцінки кількісних параметрів ринку управлінського консультування в Україні оприлюднили дослідники Рейтингової агенції "Експерт- Рейтинг", які визначили його обсяг на рівні 320-500 млн дол. США. З боку вітчизняних компаній простежується стійка тенденція зростання зацікавленості продуктами фінансового і стратегічного консультування, на які сьогодні припадає відповідно 17 % та 13 % загального ринку консультування. Прагнення підвищити свою продуктивність сприяло залученню вітчизняними підприємствами і компаніями консультантів з питань управління персоналом та операційного менеджменту (відповідно 11 % і 8 % в структурі консалтингових послуг).

З урахуванням кризових процесів, що останнім часом спостерігали у світовій економічній системі та в межах національної економіки, зауважено: посилення конкурентної боротьби, втрата адміністративного ресурсу, що призвело до потреби у системній оптимізації діяльності, початком кардинальних змін, що потребують стратегічного позиціонування (або перепозиціонування) компанії, визначення принципів її функціонування та розвитку, проектування бізнес-моделі. Ці процеси мають стати поштовхом для розширення таких сегментів консалтингового ринку, як консультування зі

стратегії, а також зростання попиту на такі консалтингові продукти, як формування фінансової стратегії, стратегічне планування, інформаційної стратегії компаній.

Базова модель консультування у ЄС містить такі елементи:

- підготовчий етап: визначення потреби у нових рішеннях, збір інформації, даних, статистики, досвіду, обговорення загальних ідей;
- передконсультаційний етап: розроблення проектів політики чи нормативного акта (можливо також – альтернативних проектів чи сценаріїв), проведення аналізу регуляторного впливу, вибір методів проведення консультацій, визначення зацікавлених сторін і встановлення контактів з ними, складення плану і графіку консультацій;
- консультаційний етап: надання інформації про графік і методи консультацій, проведення консультацій, збір позицій щодо питання консультацій;
- постконсультаційний етап: редагування проекту політики чи регулювання відповідно до результатів консультацій, забезпечення зворотного зв'язку, опублікування результатів консультацій;
- етап прийняття рішення, реалізації, моніторингу й оцінки.

Висновки Ради ЄС з конкурентоспроможності та Лісабонської Ради визначили для країн-членів ЄС національні цілі у різних сферах, включно зі сферою підприємництва. На основі цих цілей пізніше були вироблені кількісні й якісні критерії реалізації Європейської Хартії малого підприємництва. Частина цих критеріїв можна застосувати для оцінювання якості процесу консультування, запровадженого у тій чи іншій країні. Враховуючи думку авторів цих досліджень, пропонуємо свій алгоритм надання консалтингових послуг (рис. 3.1).

Рис.3.1. Алгоритм надання консалтингових послуг

Пропонуємо АТ «Ощадбанк» створити відділи консалтингу в кожному регіоні країни зі штатом працівників в розмірі 120 чол. Показники проекту наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Створення мережі консалтингових центрів

Показник	значення
Кількість консалтингових центрів, од.	24
Чисельність працівників 1 консалтингового центру, чол	5
Загальна чисельність працівників консалтингової мережі, чол	120
Витрати консалтингового центру, тис.грн	4250
в т.ч.	
оплата праці	2500
матеріальні витрати (50% заробітної плати)	1250
інші витрати (20% заробітної плати)	500
Загальні витрати на функціонування консалтингової мережі, тис.грн	102000

Загальна місткість ринку консалтингових послуг 2021р. складає 392 млн.дол. Тенденції розвитку ринку наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Прогнозні тенденції розвитку консалтингової мережі АТ «Ощадбанк»

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.
Загальна місткість ринку консалтингових послуг, млн. дол.	392	445	490	500
Прогнозна вільна місткість ринку для функціонування	-	53	98	108
Прогнозна вільна місткість ринку для функціонування АТ «Ощадбанк» (52% вільної місткості ринку, а саме: - фінансовий консалтинг – 11%; - дослідження ринків – 13%; - тренінги та семінари – 13%; - юридичне консультування – 15%)	-	27,56	50,96	56,16

Прогнозні фінансові результати від формування консалтингової мережі наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозні фінансові результати від формування консалтингової мережі АТ «Ощадбанк»

Показники	2022р.	2023р.	2024р.
Доходи від здійснення діяльності консалтингової мережі, тис.грн (перерахунок дол. США по курсу 40 грн),	110240	203840	224640
Витрати консалтингової мережі, тис.грн (середній темп інфляції 15%)	102000	117300	134895
Прибуток АТ «Ощадбанк» від консалтингової мережі, тис.грн	8240	86540	89745
Рентабельність, %	8,07	73,77	66,52

3.2. Залучення додаткових ресурсів банку за рахунок міжбанківського кредитування

Міжбанківський ринок – частина ринку позичкових капіталів, на якому тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються і розміщується банками у формі міжбанківських депозитів чи кредитів.

Міжбанківський ринок виконує важливу роль у забезпеченні нормальних умов функціонування ринку позичкового капіталу, є об'єктом державного регулювання та механізмом впливу державних органів на діяльність банків.

Свої кредитні ресурси на міжбанківському ринку банківська установа може поповнювати за рахунок:

- коштів інших банків, тобто за рахунок міжбанківського кредиту;
- кредитів НБУ шляхом ломбардного кредитування, операцій з обліку векселів, та операцій на відкритому ринку, через закриті кредитні аукціони.

Кредитними ресурсами торгують фінансове стійкі банки, у яких завжди є надлишок ресурсів. Для одержання доходу банки прагнуть розмістити їх в інших банках-позичальниках. Враховуючи поточну економічну ситуацію, банкам вигідніше розміщувати кредитні ресурси в інших банках, ніж кредитувати суб'єктів господарської діяльності, оскільки гарантія повернення позики з боку банків більша.

Сегмент ринку позичкових ресурсів, на якому банки діють як контрагенти, називають ринком міжбанківських кредитів; він виконує ряд важливих функцій:

- ринок міжбанківських кредитів є одним із джерел поповнення ресурсів банківської установи для управління ліквідністю, а також для активних операцій банків на інших сегментах фінансового ринку;
- операції в межах ринку міжбанківських кредитів є для банків додатковим джерелом доходів як за рахунок різниці між цінами купівлі та продажу кредитів, так і за рахунок диверсифікації ставок за кредитами залежно від терміновості;

- із усіх існуючих сьогодні фінансових інструментів міжбанківські кредити найбільш оперативно реагують на зміни кон'юнктури фінансового ринку, у зв'язку з тим, що банки часто розглядають ринок міжбанківських кредитів як оперативне джерело ресурсів для активних операцій на інших сегментах фінансового ринку. Тому ставки з міжбанківським кредитом - це своєрідний барометр стану фінансового ринку в цілому.

Терміни розміщення кредитних ресурсів різні. В міжнародній практиці поширені депозити терміном 1,3,6 місяців, допустимими є на термін від 1 дня до декількох років.

Традиційним фінансовим інструментом ринку міжбанківських кредитів є короткострокові кредити, "короткі гроші", терміном до одного місяця; кредити терміном більше, ніж один місяць, вже вважаються довгостроковими - "довгі гроші". При цьому більш надійні банки залучають ресурси під менший процент, ніж менш надійні банки, що пов'язано з більшим ризиком їх кредитування [18].

Для характеристики поточної проблеми, з якою стикається банк в процесі діяльності на міжбанківському кредитному ринку, використовують такі терміни: позиція, величина позиції, знак позиції.

Якщо банк має вільні кошти, які він може розмістити на ринку, то позиція додатна (довга), якщо банк хоче залучити кошти - то його позиція коротка .

Ринок міжбанківських кредитів створив і розширив способи розміщення (залучення) грошових ресурсів банківської установи. Вони класифікуються за такими видами:

- власне міжбанківські кредити;
- використання кореспондентських рахунків, що відкриваються банками один в одного, для кредитування;
- векселі й депозитні сертифікати.

Кредитні відносини між комерційними банками чи відкриття депозитів визначаються на договірних засадах шляхом укладання кредитних чи депозитних договорів, які мають передбачити: предмет і термін дії договору,

способи погашення позики, відповідальність сторін тощо. Співробітництво на ринку міжбанківських кредитів оформлюється генеральною угодою.

Процес кредитування розподіляється на декілька етапів, кожний з яких визначає якісні характеристики позики і ступінь її надійності та прибутковості для банку.

Для одержання міжбанківських кредитів за разовими кредитними договорами банк-позичальник подає банку-кредитору стандартний набір документів:

- лист-заяву на кредит;
- копію статуту, завірену нотаріально;
- картку зі зразками підписів та відбитком печатки, завірену нотаріально;
- баланс та основні показники діяльності на поточну звітну дату;
- розрахунок економічних нормативів на поточну звітну дату (особливо нормативів платоспроможності та ліквідності);
- форму забезпечення і строкове зобов'язання.

Оцінка фінансового стану банку-позичальника здійснюється на підставі:

- дотримання обов'язкових економічних нормативів та показників діяльності банківської установи, передбачених нормативними актами НБУ;
- аналізу прибутків та збитків;
- аналізу якості активів та пасивів;
- створення резервів;
- виконання зобов'язань банком у минулому;
- якості банківського менеджменту.

Забороняється видача міжбанківських кредитів:

- збитковим банкам;
- банкам, що перебувають у стадії фінансового оздоровлення;
- філіям банківської установи.

Банківські установи можуть використати міжбанківський кредит на такі цілі:

- оперативна підтримка поточної ліквідності на необхідному рівні;

- поповнення коррахунку в НБУ з метою дотримання нормативів обов'язкового резервування;

- для короткострокового кредитування клієнтів;

- для придбання державних цінних паперів;

- для здійснення арбітражних операцій.

Виконання угоди за наведеною схемою — процес трудомісткий і тривалий, для скорочення часу на оформлення договорів розробляють спеціальну генеральну угоду. Цей процес подібний до попереднього, тільки документи подають одна одній обидві сторони. В цій угоді визначається порядок укладання і підписання кредитних договорів, порядок здійснення розрахунків відповідальних сторін, реквізити банків, списки працівників банку, уповноважених вести переговори і укладати угоди [19].

Оцінка наданого кредиту здійснюється за справедливою вартістю, включаючи витрати на здійснення операції.

Згідно з МСФЗ справедливою вартістю є сума, за якою може бути здійснений обмін активу або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими і незалежними сторонами за умови діючого банку, а не вимушеного продажу в разі ліквідації.

До витрат на операцію належать комісійні, сплачені агентам, консультантам за оцінку фінансового стану банку-позичальника, застави, підготовку необхідної документації.

Ураховуючи вищенаведене, визначаємо вартість міжбанківського кредиту за первісного визнання за такою формулою:

$$\text{Перв} / \text{в} = \text{Спр} / \text{в} + \text{Вопер} = N + \text{Д} / \text{П}, \quad (3.8)$$

Де

Перв/в – первісна вартість;

Спр/в – справедлива вартість;

Вопер – витрати на здійснення операції;

N – номінал (основна сума боргу);

Д/П – дисконт/премія.

Усі витрати, пов'язані з видачею кредиту, а також авансом отримані відсотки формують дисконт (премію) за міжбанківськими кредитами під час їх первісного визнання на балансі банку-кредитора. З допомогою ефективної процентної ставки сума витрат і авансом отриманих відсотків визнаються процентними доходами (витратами), рівномірно розподіляючись у часі.

Є декілька способів відображення в обліку надання міжбанківського кредиту. Перший спосіб передбачає використання рахунку для наданих кредитів у кореспонденції з рахунками для обліку грошових коштів та неамортизованого дисконту, на суму отриманих комісії та авансом сплачених відсотків за користування кредитом. У другому – сума комісії й отриманих авансом відсотків відображається за дебетом рахунку майбутніх доходів у кореспонденції з рахунком неамортизованого дисконту.

У разі відстрочення отримання комісії, яка є частиною доходів банку-кредитора, на дату первісного визнання виникає дебіторська заборгованість. В обліку вимоги щодо сплати комісії відображається за рахунком 3548 А «Дебіторська заборгованість за операціями з іншими фінансовими інструментами» у кореспонденції з відповідним рахунком з обліку неамортизованого дисконту. Визнання цієї вимоги припиняється на дату сплати банком-позичальником коштів.

Банк-кредитор визнає в бухгалтерському обліку прибуток або збиток від здійсненої операції з надання міжбанківського кредиту на суму різниці між його справедливою вартістю та вартістю договору в кореспонденції з рахунками дисконту (премії).

Якщо кредит надається за ставкою, нижчою ніж ринкова, то банк-кредитор визнає збиток. У бухгалтерському обліку сума збитку відображається за дебетом рахунку 7390 А «Витрати від наданих кредитів, розміщених вкладів (депозитів) за ставкою, яка нижча, ніж ринкова» у кореспонденції з рахунком

для обліку неамортизованого дисконту. У подібний спосіб банк-кредитор визнає прибуток, якщо відсоткова ставка перевищує ринкову. У такому разі використовується рахунок 6390 П «Дохід від наданих кредитів, розміщених вкладів (депозитів) за ставкою, яка вища, ніж ринкова», який кореспондує з рахунком для обліку неамортизованої премії.

Подальше визнання наданого кредиту банк-кредитор оцінює за амортизованою собівартістю з використанням ефективної процентної ставки.

Амортизована собівартість – це вартість, за якою оцінюється фінансовий актив, фінансове зобов'язання і яка складається із собівартості придбання, зменшеної на суму погашення основної суми боргу, збільшеної (зменшеної) на суму накопиченої амортизації будь-якої різниці між первісною вартістю та вартістю погашення, розрахованої з використанням ефективної ставки відсотка, зменшеної на суму часткового списання внаслідок зменшення корисності.

$$\text{Ам.с/в} = \text{С/в} - N_{\text{погаш}} \pm \text{Ам.Різн.}_{\text{нак}} - \text{Резерв}, \quad (3.9)$$

Де

С/в – собівартість;

$N_{\text{погаш}}$ – погашена основна сума боргу;

$\text{Ам.Різн.}_{\text{нак}}$ – накопичена амортизація.

Метод ефективної процентної ставки дозволяє обчислити не тільки амортизовану собівартість міжбанківських кредитів, а й розподілити доходи у формі отриманих відсотків. По суті, сума доходів дорівнює добутку амортизованої собівартості та ефективної процентної ставки:

$$D_{\%} = \text{АмС/в} \times i_{\text{еф}}, \quad (3.10)$$

Де

$D_{\%}$ – процентні доходи;

$A_{mc/v}$ – амортизована собівартість;

i_{ef} – ефективна процентна ставка .

Нарахування відсотків за наданими міжбанківськими кредитами здійснюється за номінальною процентною ставкою, яка передбачена умовами договору, і відображається за рахунками обліку нарахованих доходів за дебетом. Відповідно кредитуються рахунки для обліку процентних доходів.

Отримані доходи відображаються за дебетом рахунків для обліку грошових коштів і кредитом рахунків для обліку нарахованих доходів.

Слід зазначити, що одночасно з нарахуванням процентів здійснюється амортизація дисконту за наданим кредитом. Дисконт амортизується протягом періоду з дати надання кредиту до дати його погашення за методом ефективної процентної ставки. При цьому амортизація дисконту збільшує процентні доходи банку-кредитора, а амортизація премії – зменшує їх.

Варто зауважити, що для розрахунку ефективної процентної ставки визначаються майбутні потоки грошових коштів, а саме: комісії, витрати на здійснення операцій, сплачені відсотки за користування кредитними коштами, погашення основної суми боргу, тобто суми, які формують дохід банку-кредитора.

Якщо в майбутньому реальні значення та строки потоків грошових коштів будуть відрізнятися від запланованих і таке відхилення не пов'язане зі зменшенням або відновленням корисності, то на дату балансу потрібно скоригувати балансову вартість наданого міжбанківського кредиту. У цьому разі визначається різниця між балансовою вартістю міжбанківського кредиту та вартістю оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за первісною ефективною процентною ставкою відсотка (розрахованою під час первісного визнання). Ця різниця відображається за рахунками з обліку неамортизованого дисконту в кореспонденції з рахунками з обліку процентних доходів.

Використання в банківській діяльності методу ефективної процентної ставки при здійсненні міжбанківських кредитних операцій вимагає великої

кількості розрахунків на підставі припущень і вважається витратним, хоча завдяки автоматизації банківської роботи це дещо спрощує розрахунки.

Ураховуючи вищенаведене, розглянемо розрахунки на основі даних АТ «Ощадбанк».

Для збільшення обсягу активних операцій банк планує на короткостроковий період залучити міжбанківський кредит.

Основна сума 100 000 тис.грн, комісія, сплачена за документальне оформлення, – 5 000 тис.грн (5%), номінальна ставка – 15% річних (1,25% на місяць), строк – 6 місяців, сплата процентів – щомісяця. Погашення основної суми боргу – у кінці строку.

1. Розраховуємо ефективну процентну ставку:

– Первісна вартість кредиту: $100\ 000 - 5\ 000 = 95\ 000$ (тис.грн);

– Майбутні грошові потоки виникають щомісяця:

1–5 міс. – відсотки = $100\ 000 \cdot 1,25 = 1\ 250$ (тис.грн).

6 міс. – відсотки + основна сума боргу = $100\ 000 + 1\ 250 = 101\ 250$

(тис.грн).

Таблиця 3.4

Графік очікуваних потоків

Період	0	1	2	3	4	5	6
Грошовий потік	-95000	1250	1250	1250	1250	1250	101250

З допомогою функції ВСД Microsoft Excel розраховали ефективну процентну ставку, $i_{\text{ef}} = 2,1471\%$.

По суті, реальна плата за користування кредитними коштами становить не 1,25%, а 2%.

2. Будуємо графік погашення кредиту

Таким чином, за перший місяць банк-кредитор заробив 2 039,71 тис. грн, 1250 тис.грн з яких – сплачені банком-позичальником відсотки за користування кредитними коштами, а 789,71 тис.грн – це сума амортизованого дисконту, або частина комісії.

Графік погашення міжбанківського кредиту

Період	Амс/в поч.	Визначення відсотків			Грошо -вий потік	Амс/в кін.	Дохідність
		Усього	Нарах. відсотки	Аморт. дисконту			
	1	2	3	4	5	6	7
		$(1-i_{\text{еф}})$		$(2-3)$		$(1+2-5)$	$(2/1)$
0							
1	95000	2039,71	1250	789,71	1250	95789,71	0,02147064
2	95789,71	2056,67	1250	806,67	1250	96596,38	0,02147064
3	96596,38	2073,99	1250	823,99	1250	97420,36	0,02147064
4	97420,36	2091,68	1250	841,68	1250	98262,04	0,02147064
5	98262,04	2109,75	1250	859,75	1250	99121,79	0,02147064
6	99121,79	2128,21	1250	878,21	101250	0	0,02147064
Всього		12500	7500	5000			

Варто звернути увагу на те, що банки можуть не застосовувати ефективну ставку відсотка в разі надання (отримання) міжбанківських кредитів овернайт, якщо несуттєвим є відхилення ефективної ставки відсотка від номінальної ставки за міжбанківськими кредитами або величина дисконту (премії) з урахуванням сум комісій за міжбанківським кредитами не перевищує 1% від суми номіналу і відноситься на процентні доходи (витрати) під час первісного визнання. У таких випадках використовуватиметься прямолінійний метод.

Про зменшення корисності наданого міжбанківського кредиту може свідчити наявність подій, які зменшують величину або строки попередньо оцінених майбутніх грошових потоків від наданого кредиту. До таких подій відносять фінансові труднощі банку-позичальника або ймовірність його банкрутства, а також порушення умов договору щодо вчасного погашення основної суми боргу чи відсотків.

Якщо зменшення корисності міжбанківського кредиту спричинило утворення збитку, визначається сума резерву:

$$\text{Резерв} = \text{БВ} - \sum \frac{\text{ГП}_i}{(1 + i_{\text{еф}})^{n_i}}, \quad (2.11)$$

Де

БВ – балансова вартість;

ГП_і – очікувані майбутні грошові потоки;

і_{еф} – ефективна процентна ставка;

n_і – кількість днів в і-му періоді.

Тобто сума резерву дорівнює різниці балансової і поточної вартості оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за ефективною ставкою відсотка, розрахованою при первісному визнанні.

Припинення визнання наданого кредиту банком позичальником можливе за умови закінчення терміну кредитної угоди і вчасного погашення заборгованості банком-позичальником або дострокового погашення.

3.3. Розрахунок оптимальної відсоткової ставки

Як відомо, основними формами діяльності комерційного банку є залучення грошових ресурсів та їх подальше розміщення. Фонд грошових засобів, сформований на платній основі, використовується як вклад в активні інструменти, а пасивні операції носять первинний характер по відношенню до більшої частини операцій банку, направлених на отримання доходів. Тому залучені засоби є самостійним об'єктом банківської політики.

Заощадження населення займають особливе місце в економічній науці, оскільки знаходяться на стику інтересів самих громадян, банків і держави. З одного боку, заощадження є найважливішим показником рівня життя населення, безпосередньо пов'язаним з такими категоріями як споживання,

доходи і витрати, рівень цін. З іншого боку, – це джерело інвестування та кредитування господарства.

Отже, для залучення заощаджень комерційним банкам необхідно грамотно планувати депозитну політику, виходячи зі своїх індивідуальних особливостей.

Метою депозитної політики є залучення якнайбільшого об'єму грошових ресурсів за найменшою ціною. Тому процес її формування повинен базуватися на виконанні таких завдань: підтримка достатнього рівня ліквідності комерційного банку; поєднання різноманітних видів депозитів; підтримка взаємозв'язку і взаємної узгодженості між депозитними операціями і операціями по видачі позик по сумах і термінах депозитів і кредитних вкладень; сприяння отриманню банківського прибутку; розвиток банківських послуг і підвищення якості та культури обслуговування клієнтів [18,26].

Аналіз практики, що склалася, свідчить, що формування банківської депозитної бази – це досить складний процес, який залежить від об'єктивних та суб'єктивних чинників. До об'єктивних слід віднести такі: вплив світових грошових ринків, макроекономіки та держави на банківську діяльність; стан вітчизняного грошового ринку та наявність на ньому конкуренції; нерозвиненість системи страхування та гарантій банківських депозитів.

Серед суб'єктивних чинників можна виділити: масштаби діяльності і слабка капітальна база комерційних банків; відсутність в більшості вітчизняних банків науково - обґрунтованої концепції проведення депозитної політики; обмежений спектр пропонованих депозитних послуг.

Основою депозитної політики є визначення відсотку по вкладу.

Банки встановлюють диференційовані ставки залежно від виду депозитного рахунку, строку розміщення коштів на депозиті та суми вкладу. Ціноутворення за депозитними зобов'язаннями банку базується на аналізі співвідношення між депозитною ставкою, яка відображає ринкову вартість залучення коштів, та витратами банку, пов'язаними з обслуговуванням кожного виду депозитних рахунків. Якщо операційні витрати банку за рахунком значні,

наприклад, для розрахункових рахунків клієнтів, то ставка буде низькою, або взагалі відсотки не виплачуються. Іноді банк покриття витрат з обслуговування депозиту перекладає на клієнта, стягуючи фіксовану комісійну винагороду або встановлюючи вартість проведення кожної операції за рахунком і одночасно виплачує відсотки за залишок коштів на клієнтському рахунку.

На рівень депозитної ставки впливають такі чинники, як попит і пропозиція грошових коштів на ринку, рівень ліквідності банку, структура та умови вкладу, правила обліку і оподаткування доходів тощо. Але в основу формування депозитних ставок покладено визначення базової ринкової ставки, яка показує той мінімальний рівень дохідності, що задовольнить інвестора у разі вкладення власних коштів у конкретний банк.

На рівень базової депозитної ставки впливають основні чинники:

- реальні темпи економічного росту в країні;
- очікуваний рівень інфляції протягом періоду вкладання коштів;
- ризик неповернення коштів, що пов'язується з конкретною банківською установою.

За економічним змістом відсоткова ставка — це вартість (ціна) грошей протягом часу, яка відображає альтернативні варіанти їх розміщення та ризику. Депозитна ставка є компенсацією власникові тимчасово вільних грошових коштів за їх використання протягом певного періоду часу. Власник розглядає різні варіанти вкладення коштів: підприємницьку діяльність, купівлю реальних активів, надання кредитів, придбання цінних паперів тощо. При виборі одного з напрямків вкладення інвестор прагне компенсувати втрачені можливості одержання доходу, які передбачалися в інших варіантах. Щоб зацікавити вкладника у розміщенні грошей в банку і змусити його відмовитися від інших варіантів, позичальники мають компенсувати йому середній рівень дохідності в економіці даної країни в цілому. Цей рівень майже дорівнює реальним темпам економічного росту за визначений період часу. В такий спосіб визначається початкова, або основна, вартість позичкових коштів, яка відбиває дійсне

зростання, на противагу інфляційному росту цін на товари та послуги, і тому відома як реальна відсоткова ставка. За підрахунками економістів, реальні темпи росту для стабільних економік перебувають у межах 2,5 — 4%. Вищі темпи економічного росту можуть бути досягнуті деякими економіками на певних етапах розвитку, але періоди такого інтенсивного підйому, як правило, нетривалі [3-5].

Реальна відсоткова ставка для будь-яких вкладень — це ставка на майбутній період, і в момент інвестування вона невідома. Отже, розрахунки відсоткових ставок за депозитом ґрунтуються на оцінці чи прогнозі рівня реального економічного росту, який очікується на період вкладення коштів.

Розрахунки виконуються за формулою визначення майбутньої вартості грошей FV :

$$FV = PV \left[1 + \frac{r}{100} \right]^n, \quad (3.28)$$

Де

PV — теперішня вартість інвестиції;

r — відсоткова ставка (річна, %);

n — кількість періодів вкладення коштів (роки).

Наступна проблема, з якою стикається інвестор, — це втрата купівельної спроможності грошових коштів протягом періоду вкладення внаслідок інфляційних процесів. Якщо гроші після повернення будуть частково знецінюватися, то інвестор з кожним новим вкладенням одержуватиме дедалі меншу реальну суму коштів і зрештою їх втратить. Отже, у процесі визначення базової депозитної ставки необхідно враховувати також очікувані темпи інфляції. Втрата купівельної спроможності грошей стосується не лише основної суми інвестицій, а й відсоткових виплат реальної ставки. Тому на очікувані

темпи інфляції необхідно скоригувати як основну суму, так і виплати за реальною ставкою.

Рівень відсоткової ставки з урахуванням темпів економічного росту та інфляції називається номінальною безризиковою ставкою. Взаємозв'язок між номінальною і реальною відсотковими ставками та рівнем очікуваної інфляції відомий як ефект Фішера. Номінальна безризикова ставка визначається за формулою:

$$r = \left[\left(\frac{FV}{PV} \right)^{\frac{1}{n}} - 1 \right] \cdot 100. \quad (3.29)$$

Вкладаючи кошти в той чи інший банк, інвестор приймає на себе певний ризик, пов'язаний з ймовірністю неповернення грошей. Рівень ризику неповернення коштів визначається статистичними методами і показує кількість вкладень, які не будуть вчасно (або взагалі) повернуті в розрахунку на кожну сотню зроблених інвестицій. З огляду на ризик неповернення інвестор змушений підвищити вимоги до рівня доходності тих вкладень, які повернуться вчасно і з виплатою відсотків, а також компенсувати втрати інфляційної премії та реальної ставки. Премія за ризик може включати компенсацію інших видів ризику, таких як ризик зміни відсоткової ставки, ризик тривалості періоду інвестування і т. ін. Розрахунок базової ринкової ставки з урахуванням реальних темпів економічного росту, інфляції та ризику виконують за формулою (3.29), але при цьому під PV розуміють суму коштів, які будуть точно повернені в строк, тобто приймають до уваги ризик.

Нижче наведена запропонована методика розрахунку безризикової депозитної ставки для АТ «Ощадбанк»

Інвестор вкладає 100 000 грн. на 1 рік до комерційного банку. При цьому очікувані темпи економічного росту становлять 1,5%, очікувані темпи інфляції

— 8%, а ризик неповернення коштів — 2%. Розрахувати базову ринкову депозитну ставку.

1. Через рік інвестору з урахуванням реальної ставки банк має виплатити 1 500 грн. як відсотки за використання грошей протягом одного року:

$$100\ 000 (1 + 0,015) = 101\ 500.$$

2. З урахуванням компенсації втрат від інфляційних процесів протягом року виплати становитимуть 9 620 грн.:

$$101\ 500 (1 + 0,08) = 109\ 620.$$

Номінальна безризикова ставка з урахуванням темпів економічного росту та рівня інфляції становить 9,62%:

$$r_1 = [(109\ 620 : 100\ 000) - 1] \cdot 100 = 9,62.$$

3. Оскільки ризик неповернення дорівнює 2%, то інвестор упевнений у поверненні коштів у сумі 98 000 грн.:

$$100\ 000 (1 - 0,02) = 98\ 000.$$

4. Отже, базова ринкова ставка з урахуванням усіх чинників становитиме 11,86%:

$$r_2 = [(109\ 620 : 98\ 000) - 1] \cdot 100 = 11,86.$$

Результати розрахунків наведено в табл. 3.6

Таблиця 3.6

Складові відсоткової ставки за депозитом

Показник	Значення
Темп економічного росту, %	1,5
Інфляційна премія, %	8,12
Номінальна без ризикова ставка, %	9,62
Премія за ризик (спред), %	2,24
Базова ринкова ставка, %	11,86

Як бачимо, хоча рівень інфляції очікується в розмірі 8%, але інфляційна премія становить 8,12%. Це означає, що враховується вплив інфляції не лише

на основну суму інвестиції, а й на дохід за даним вкладенням. Таке саме правило поширюється й на премію за ризик, яка дорівнює 2,24%, хоча ризик неповернення коштів — 2%. Отже, за даних умов менеджмент банку має запропонувати клієнтам депозитну ставку, не нижчу за 11,86%.

У практичній діяльності банки не завжди мають змогу скористатися запропонованим методом визначення депозитної ставки, оскільки для одержання достовірних результатів необхідна інформація про прогнозні значення темпів економічного росту та інфляції. На рівні окремого банку розрахунок цих макроекономічних показників ускладнюється.

За умов нестабільного економічного розвитку, що спостерігається в Україні протягом останнього десятиріччя, передбачити рівень інфляції, визначити ризиковість банківської установи, а також спрогнозувати темпи росту, які насправді перетворилися на темпи економічної кризи (падіння), не вдається навіть на макроекономічному рівні. Тому вітчизняні банки при встановленні депозитної ставки орієнтуються на рівень облікової ставки НБУ та пропонують клієнтам плаваючу ставку, яка переглядається в разі зміни облікової ставки. Несприятливі економічні процеси змусили банки перейти до короткострокового залучення коштів, коли депозити приймаються на такий період часу, у межах якого темпи інфляції більш чи менш точно можуть бути передбачені. Використання облікової ставки НБУ як орієнтиру щодо пропозиції ставок за депозитними рахунками цілком обґрунтоване, оскільки в обліковій ставці очікуваний рівень інфляції вже врахований, а в Україні саме інфляція є головним чинником, що впливає на рівень банківських ставок.

Депозитна ставка банку здебільшого дещо нижча за облікову ставку, хоча іноді такі чинники, як попит і пропозиція грошових коштів на ринку та конкурентні позиції банку, призводять до появи значних відхилень від цього правила.

Банки, які не мають на ринку репутації надійних та стабільних установ, змушені з метою залучення клієнтів пропонувати високі депозитні ставки. У такому разі менеджмент банку повинен точно знати напрямки та обсяги

можливого розміщення ресурсів та їх дохідність. Значне підвищення депозитної ставки за відсутності високодохідних напрямків розміщення залучених ресурсів може призвести до появи від'ємного спреду, а отже, збиткової діяльності банку.

Одним із факторів стабілізації банківської системи є система страхування депозитів, існування якої на рівні держави дозволяє банкам знизити премію за ризик як однієї зі складових базової депозитної ставки. У багатьох розвинених країнах створено державну систему страхування депозитів, яка передбачає компенсацію певної суми депозитного вкладу власникові в разі банкрутства банку. Так, у США вкладник має право на відшкодування фактичної суми депозиту на момент банкрутства банку в межах 100 тис. дол. Виплати здійснюються із загального фонду страхування депозитів, який формується з відрахувань кожного банку залежно від обсягів депозитної бази.

В Україні робота над створенням системи страхування депозитів уже розпочата. Це дозволяє сподіватися на вирішення проблеми високої ризиковості банківських вкладів найближчим часом, що сприятиме підвищенню надійності та стабільності вітчизняних банків. Одним зі шляхів зниження ризику неповернення коштів для юридичних осіб стало надання можливості відкривати два розрахункові рахунки в різних банках, завдяки чому вдається застосовувати такий метод управління ризиками як диверсифікація. Досі ускладнення фінансового стану банку призводило до втрати коштів на розрахункових рахунках клієнтів, унеможлиблювало проведення будь-яких господарських операцій та автоматично означало банкрутство юридичних осіб, які мали рахунок у цьому банку. За теперішніх умов досить високої ризиковості української банківської системи відкриття двох розрахункових рахунків не дає гарантії уникнення ризику неповернення коштів, але дозволяє його знизити.

Підсумовуючи сказане, можна дійти висновку: пошук оптимального рівня депозитної ставки — складне завдання, яке має вирішувати менеджмент кожного банку самостійно залежно від ринкової ситуації, власних потреб та можливостей. Занадто низький рівень ставки призводить до впливу депозитів

з банку, зменшує обсяг кредитних ресурсів, а отже, звужує можливості проведення активних операцій та отримання доходів. Завищення депозитної ставки тягне за собою зростання відсоткових виплат за рахунками клієнтів і за відсутності високоефективних напрямків розміщення ресурсів спричинюється до зменшення маржі чи навіть завдає збитків.

Виходячи з вищезгаданого можна зробити наступні висновки:

1. Запропоновано АТ «Ощадбанк» створити відділи консалтингу в кожному регіоні країни зі штатом працівників в розмірі 120 чол. Відповідно доходи за 3 роки від здійснення діяльності консалтингових мереж складатимуть 538720 тис.грн; загальний прибуток який буде отриманий мережами – 184525 тис.грн. Прогнозний рівень рентабельності відповідно буде складати: 2022р. – 8,07%; 2023р. – 73,78%; 2024р. – 56,16%.

2. Запропоновано методику розрахунку безризикової ставки за вкладами. За наведеним прикладом рівень інфляції очікується в розмірі 8%, але інфляційна премія становить 8,12%. Це означає, що враховується вплив інфляції не лише на основну суму інвестиції, а й на дохід за даним вкладенням. Таке саме правило поширюється й на премію за ризик, яка дорівнює 2,24%, хоча ризик неповернення коштів – 2%. Отже, за даних умов менеджмент банку має запропонувати клієнтам депозитну ставку, не нижчу за 11,86%.

3. Для збільшення обсягу активних операцій банку запропоновано на короткостроковий період залучити міжбанківський кредит. Основна сума 100 000 тис.грн, комісія, сплачена за документальне оформлення, – 5 000 тис.грн (5%), номінальна ставка – 15% річних (1,25% на місяць), строк – 6 місяців, сплата процентів – щомісяця. Погашення основної суми боргу – у кінці строку. В результаті отримаємо наступні показники: первісна вартість кредиту – 95 000 (тис.грн); майбутні грошові потоки виникають щомісяця – 1 250 (тис.грн); загальна сума нарахованих відсотків – 7500 тис.грн.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладені положення кваліфікаційної роботи можна зробити наступні висновки:

1. Слабкість ресурсної бази банківських установ і відсутність належного обсягу грошових ресурсів для довгострокового кредитування реального сектору економіки є однією із ключових проблем вітчизняного фінансового ринку, без вирішення якої неможливою є повномасштабна модернізація економіки, позаяк саме комерційні банки нині здатні акумулювати належні для цього ресурси. Однак вирішення стратегічних завдань із нарощування банківськими установами обсягів кредитування процесу модернізації економіки потребує кардинального розширення ресурсної бази комерційних банків, котрі поки що по суті єдині нарівні із державою можуть виступати повноцінними інституційними інвесторами в національне господарство.

В процесі аналізу сутності інновацій і шляхів їхнього впровадження в банківську діяльність України та світу було уточнено визначення терміна «банківські інновації» та з'ясовано наступне: основними причинами виникнення інновацій в банках є зміни клієнтського попиту, дерегулювання банківської діяльності, лібералізація фінансових ринків та нові досягнення у сфері інформаційних технологій; основними перевагами впровадження інновацій в повсякденну роботу банку є додаткове залучення клієнтів за рахунок надання більш зручних та досконалих послуг, нових банківських продуктів, які в кінцевому вигляді приносять нові прибутки банку; основними труднощами впровадження інновацій в банках України є невдосконала законодавча база, недостатня увага до інноваційної роботи банківської установи, несприятливі зовнішні умови.

2. Проаналізувавши ресурси та фінансові результати банку можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» має значні проблеми з процентними доходами, особливо з процентними доходами за кредитними операціями.

Кредитний портфель формується без відсутності інноваційних напрямів та тенденцій, ресурси мають значну питому вагу зобов'язань, тому пропонуємо удосконалити управління фінансовими результатами та ресурсами банку за рахунок формування оптимальної ставки, міжбанківського кредитування та організації консалтингових центрів.

3. Запропоновано АТ «Ощадбанк» створити відділи консалтингу в кожному регіоні країни зі штатом працівників в розмірі 120 чол. Відповідно доходи за 3 роки від здійснення діяльності консалтингових мереж складатимуть 538720 тис.грн; загальний прибуток який буде отриманий мережами – 184525 тис.грн. Прогнозний рівень рентабельності відповідно буде складати: 2022р. – 8,07%; 2023р. – 73,78%; 2024р. – 56,16%.

4. Запропоновано методику розрахунку без ризикової ставки за вкладами. За наведеним прикладом рівень інфляції очікується в розмірі 8%, але інфляційна премія становить 8,12%. Це означає, що враховується вплив інфляції не лише на основну суму інвестиції, а й на дохід за даним вкладенням. Таке саме правило поширюється й на премію за ризик, яка дорівнює 2,24%, хоча ризик неповернення коштів – 2%. Отже, за даних умов менеджмент банку має запропонувати клієнтам депозитну ставку, не нижчу за 11,86%.

5. Для збільшення обсягу активних операцій банку запропоновано на короткостроковий період залучити міжбанківський кредит. Основна сума 100 000 тис.грн, комісія, сплачена за документальне оформлення, – 5 000 тис.грн (5%), номінальна ставка – 15% річних (1,25% на місяць), строк – 6 місяців, сплата процентів – щомісяця. Погашення основної суми боргу – у кінці строку. В результаті отримаємо наступні показники: первісна вартість кредиту – 95 000 (тис.грн); майбутні грошові потоки виникають щомісяця – 1 250 (тис.грн); загальна сума нарахованих відсотків – 7500 тис.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківський менеджмент: Навч. посіб. / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С.Л. Роголь та ін.; За ред. О.А. Кириченка. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 438 с.
2. Банківський нагляд. Фінансовий стан банків. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
3. Банківські операції. Підручник: 2-ге вид., випр. і доп./ А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. К.: КНЕУ, 2002. 476 с.
4. Бицька О. Банківський капітал в економіці України. Вісник Національного банку України. 2006. № 1. С. 48–51.
5. Бойківська Л.І. Методи оцінок банківських ризиків. Актуальні проблеми розвитку регіону. 2009. № 5. С. 164-168.
6. Васильченко З. М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: Монографія. К.: Кондор, 2004. 526 с.
7. Васюренко О. В. Банківські операції: Навчальний посібник. К.: Товариство «Знання», КОО, 2004. 324 с.
8. Васюренко О. В. Современные методы управления банковскими ресурсами. Х.: Гриф, 1997. 390 с.
9. Внукова Н. М. Ринок фінансових послуг: Навчально-методичний посібник. Х.: ІНЖЕК, 2004. 276 с.
10. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні. Львів: Вид-во Львівської КА, 2005. 544 с.
11. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. К.: КНЕУ, 2004. 599 с.
12. Глущенко В. В. и др. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. Х.: АО «Бизнес Информ», 2000. 76 с.
13. Головка А.Т., Грушко В.І., Денисенко М.П. та ін. Система банківського менеджменту: Навч. посіб. за ред. О.С. Любуня та В.І. Грушко. К.: Фірма

"ІНКОС", 2004. 480 с.

14. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін, В. Яцура. Львів : Вид-во "БаК", 2001. 624 с.

15. Грушко В.І. Системна модель аналізу фінансової стійкості комерційного банку. Фінанси України. 2001. № 12. С. 20–27.

16. Дзюблюк О.В. Оптимізація управління активами і пасивами комерційного банку. 2002. № 5. С. 129–137.

17. Енциклопедія банківської справи України / ред. кол.: В. С. Стельмах (голова) та ін. К. : Молодь, Ін Юре, 2001. 680 с.

18. Зарицька, І. М. Особливості функціонування банківського капіталу в глобальному економічному просторі. Актуальні проблеми економіки. 2009. № 2. С. 129–144.

19. Заруцька О. П. Управління ризиками – провідний чинник фінансової стійкості вітчизняних банків. Фінанси України. 2006. № 3. С. 94–105.

20. Кириченко О. А. Банківський менеджмент : навч. посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання-Прес, 2002. 438 с.

21. Кириченко О. Банківський менеджмент : навч. посібн. [для студ. ВНЗ]. К. : Вид-во "Основи", 1999. 671 с.

22. Кльоба Л.Г. Управління банківською інвестиційною діяльністю: Монографія/ За ред. д-р екон. наук, проф. С.К. Реверчука. Львів: Тріада плюс, 2007. 194 с.

23. Кочетков, В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія/ К. : КНЕУ, 2002. 238 с.

24. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посібн. / В.В. Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний, Г.І. Великоіваненко / за ред. В.В. Вітлінського. К. : Тов. "Знання", КОО, 2000. 251 с.

25. Кривцун І.М. Управління ризиками комерційного банку. Регіональна економіка. 2008. № 4. С. 104-106.

26. Кузнецова А.Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності:

Монографія/ Ін-т економічного прогнозування НАН України. Львів: ЛБІ НБУ. 2005. 367 с.

27. Любунь О.С., Грушко В.І. Фінансовий менеджмент у банку: Навч. посіб. К.: Вид. дім "Слово", 2004. 296 с.

28. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. / І. М. Парасій-Вергуненко. К.: КНЕУ, 2003. URL: Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000246/inx.php>

29. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : підручник. К. : КНЕУ, 2004. 466с.

30. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. К. : ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2004. 200 с.

31. Швець Н.Р. Методи вимірювання величини банківських ризиків: перспективи застосування в українській банківській практиці. Економічні науки. 2010. № 6. С. 222-224.

32. Швець Н.Р. Ризики банківських установ: проблеми визначення та управління. Регіональна економіка. 2008. № 4. С. 97-99.